

**ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΣΧΟΛΗ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ – ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ**

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ & ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ

Μάθημα: Ευνοϊκοί και περιοριστικοί παράγοντες του σχεδιασμού με όρους
αιεφορίας

Θέμα εργασίας: Διερεύνηση των αναπτυξιακών επιλογών της
νήσου Λευκάδας

Διδακτική ομάδα: Σ. Αυγερινού – Κολώνια, Ε. Κλαμπατσέα, Ε. Χανιώτου

Φοιτήτρια : Τσαντιώτη Χριστίνα Στεφανία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : 1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.2 ΥΠΟΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : 2.1 ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

2.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : 3.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

3.2 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

3.3 ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : 4.1 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

4.2 Πληθυσμιακά χαρακτηριστικά

4.3 Δημογραφικά χαρακτηριστικά

4.4 Κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: 5.1 SWOT Ανάλυση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: 6.1 ΣΕΝΑΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

6.2 Σενάριο των τάσεων

6.3 Σενάριο παρέμβασης με όρους αειφορίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: 7.1 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία θα επιχειρήσει να διερευνήσει βασιζόμενη στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και του αειφορικού τουρισμού τις αναπτυξιακές επιλογές της νησου Λευκαδας και να διατυπώσει σενάρια εναρμονισμένα με αυτές τις αρχές.

1.2ΥΠΟΘΕΣΗ

Η ιδιαίτερη θέση της Λευκάδας , η οδική σύνδεση της δηλαδή με την ηπειρωτική χώρα , σε συνδυασμό με άλλες παραμέτρους οδήγησαν σε μια αυξανόμενη ζήτηση για τουριστικές υπηρεσίες , μια συνεχή τριτογενοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας του νησιού και μια σοβαρή επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος. Είναι δυνατόν να συνεχίσει η τουριστική ανάπτυξη του νησιού βασιζόμενη στις αρχές του αειφόρου τουρισμού και στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού;

1.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η παρούσα εργασία βασίζεται σε τρεις διαφορετικές μορφές έρευνας. Αρχικά χρησιμοποιήθηκε βιβλιογραφία σχετική με τις αρχές της αειφορίας και σχετική με πληροφορίες για την νήσο Λευκάδα. Η βιβλιογραφική έρευνα συνεχίστηκε σε άρθρα , δημοσιεύματα στον τύπο και σε ηλεκτρονικές διευθύνσεις. Έπειτα βασίστηκε σε πρωτογενές υλικό όπως είναι αυτό των φωτογραφιών αλλά και μελέτη της πολεοδομικής μελέτης του νησιού. Τέλος η έρευνα ολοκληρώθηκε με επιτόπια έρευνα στην περιοχή για συλλογή πρόσθετων στοιχείων και φωτογραφιών

Η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε αναλύεται στα παρακάτω στάδια:

- Στο πρώτο στάδιο επιχειρείται μια σύντομη αναφορά στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και στις αρχές του αειφορικού τουρισμού βάση στις οποίες θα στηριχτεί το σενάριο παρέμβασης στο τελευταίο κεφάλαιο.
- Στο δεύτερο στάδιο παρουσιάζονται τα γενικά στοιχεία και τα ιστορικά στοιχεία που συνθέτουν την φυσιογνωμία της Λευκαδας.
- Στο τρίτο στάδιο παρουσιάζεται η υπάρχουσα κατάσταση που επικρατεί στο νησί
- Στο τέταρτο στάδιο παρουσιάζονται και ταξινομούνται (οικονομία, κοινωνία, περιβάλλον) τα στοιχεία του δεύτερου σταδίου μέσα από μια ανάλυση SWOT.
- Στο πέμπτο στάδιο παρουσιάζονται δύο σενάρια. Το πρώτο, το σενάριο των τάσεων και το δεύτερο, το σενάριο παρέμβασης με όρους αειφορίας.

- Στο έκτο στάδιο γίνεται η αξιολόγηση των σεναρίων και παρουσιάζονται τα συμπεράσματα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Οι επιστημονικές έρευνες των τελευταίων ετών δείχνουν μια συνεχή υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος. Οι διαπιστώσεις αυτές οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι η οικονομική ανάπτυξη έχει κάποια όρια τα οποία προσδιορίζονται από το πεπερασμένο περιβάλλον. Η μελέτη της Λέσχης της Ρώμης το 1971 απέδειξε με αντικειμενικά επιχειρήματα ότι υπάρχει όριο στην μεγέθυνση της ανθρώπινης δραστηριότητας. Σημαντική στιγμή προς την κατεύθυνση της προστασίας της βιωσιμότητας του περιβάλλοντος αποτελεί η διάσκεψη των Ηνωμένων εθνών για το περιβάλλον στη Στοκχόλμη το 1972. Παρόλα αυτά οι πολιτικές που υιοθετούν οι εθνικές κυβερνήσεις των χωρών είναι πολύ διαφορετικές. Το 1987 η Παγκόσμια επιτροπή για το Περιβάλλον στην μελέτη «το κοινό μας μέλλον» εισήγαγε τον όρο της αειφορικής- βιώσιμης ανάπτυξης ως μια λύση στη «σύγκρουση» μεταξύ οικονομικής μεγέθυνσης και περιβάλλοντος.(Χατζημπίρος Κ.,2007)

Ως βιώσιμη ανάπτυξη ορίζεται η ανάπτυξη που πραγματοποιείται με τέτοιο τρόπο που να εξασφαλίζεται η διατήρηση των φυσικών πόρων προς όφελος των μελλοντικών γενεών ώστε οι επερχόμενες γενεές να μην στερηθούν της δυνατότητας πραγματοποίησης των αντιστοίχων αναγκών που ικανοποιεί η γενιά του παρόντος.

Σύμφωνα με τον ορισμό που υιοθετήθηκε στη Διάσκεψη του Ρίο , αειφόρος ανάπτυξη είναι «η ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες της παρούσας γενιάς, χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες». Στη Διάσκεψη του Ρίο η βιώσιμη ανάπτυξη τέθηκε ως ιδεώδες της σύγχρονης ανάπτυξης και ως βασική έννοια που περικλείει περιβαλλοντικές , κοινωνικές και οικονομικές συνιστώσες. Η βιώσιμη ανάπτυξη μπορεί να βασιστεί μόνο σε έναν σχεδιασμό με μακροπρόθεσμο προγραμματισμό. Σύμφωνα με τον καθηγητή Χατζημπίρο η αειφορική ανάπτυξη στηρίζεται σε αναμφισβήτητες αρχές όπως :

- Το ότι το φυσικό περιβάλλον είναι ένα πολύπλοκο δυναμικό σύστημα μέσα στο οποίο οι διάφορες πιέσεις αλληλοεξαρτώνται.
- Το ότι τα οικονομικά και τα περιβαλλοντικά ζητήματα είναι άμεσα συνδεδεμένα και επηρεαζόμενα το ένα από το άλλο.

- Το ότι οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις δεν μπορούν να οριοθετηθούν χωρικά. Τα εθνικά σύνορα δεν μπορούν θεωρηθούν ως όρια στην εξάπλωση μια περιβαλλοντικής αλλαγής.

Σύμφωνα με τον Δεκλερή το πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης ορίζεται σύμφωνα με τις εξής 12 αρχές :

1)**Αρχή δημόσιας οικολογικής τάξης.** Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη αρχή ορίζεται ότι η σχεδίαση , η ρύθμιση και η επιτήρηση μεταξύ των φυσικών και ανθρωπογενών συστημάτων είναι υπο την προστασία του κράτους

2)**Αρχή της βιωσιμότητας.** Σύμφωνα με την συγκεκριμένη αρχή ο φυσικός πλούτος πρέπει να αντιμετωπίζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να προστατεύεται προς όφελος της παρούσας αλλά και της μελλοντικής γενιάς.

3)**Αρχή της φέρουσας ικανότητας.** Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη αρχή θα πρέπει να προστατεύεται ο ρυθμός ανάπτυξης των οικοσυστημάτων κάτω από τα όρια αντοχής τους.

4)**Αρχή υποχρεωτικής αποκατάστασης διαταραχθέντων οικοσυστημάτων.** Σύμφωνα με την συγκεκριμένη αρχή το κράτος οφείλει να λαμβάνει μέτρα προληπτικά ή κατασταλτικά προς διαφύλαξη των οικοσυστημάτων.

5)**Αρχή της βιοποικιλότητας.** Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη αρχή θα πρέπει να προστατεύονται υπο την αιγίδα του κράτους η άγρια χλωρίδα και πανίδα καθώς και οι οικότοποι με ιδιαίτερη έμφαση στα είδη που απειλούνται με εξαφάνιση.

6)**Αρχή κοινής φυσικής κληρονομιάς.** Σύμφωνα με την συγκεκριμένη αρχή υποχρεούνται τα κράτη να προστατέψουν, συντηρήσουν ,αξιοποιήσουν και μεταβιβάσουν στις μελλοντικές γενιές τη πολιτιστική και φυσική κληρονομιά.

7)**Αρχή ήπιας αναπτύξεως ευπαθών οικοσυστημάτων.** Σύμφωνα με την συγκεκριμένη αρχή τα ευπαθή οικοσυστήματα όπως τα δάση, οι παράκτιες περιοχές , τοποθεσίες φυσικού κάλλους κ.α. πρέπει να προστατεύονται βάσει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους και να αναπτύσσονται σύμφωνα με τις αρχές της ήπιας ανάπτυξης.

8)**Αρχή χωρονομίας** . Σύμφωνα με αυτή την αρχή ο χωροταξικός σχεδιασμός θα πρέπει είναι ολοκληρωμένος και ορθολογικός.

9)**Αρχή της πολιτιστικής κληρονομιάς.** Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη αρχή θα πρέπει να προστατευτεί η φυσική, πολιτιστική και αρχιτεκτονική κληρονομιά.

10) **Αρχή Βιώσιμου αστικού περιβάλλοντος.** Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη αρχή ο σχεδιασμός στους οικισμούς και στα αστικά κέντρα πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε μην βλάπτεται το φυσικό περιβάλλον.

11)**Αρχή Φυσικού κάλλους.** Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη αρχή θα πρέπει να προστατεύεται το τοπίο από ανθρωπογενείς παρεμβάσεις που μπορούν να το αλλοιώσουν.

12)**Αρχή οικολογικής Συνειδήσεως.** Η συγκεκριμένη αρχή εξαγγέλθηκε από τη διακήρυξη της Στοκχόλμης το 1972.Συμφωνα με τη συγκεκριμένη αρχή θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στην περιβαλλοντική εκπαίδευση με ιδιαίτερη έμφαση στους μη προνομιούχους, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης θα πρέπει να μεταδίδουν πληροφορίες περιβαλλοντικού

περιεχομένου. Θα πρέπει επίσης η επιστημονική έρευνα γύρω από τα περιβαλλοντικά ζητήματα να προάγεται σε όλες τις χώρες και ειδικότερα στις αναπτυσσόμενες.

Οι στόχοι της αειφόρου ανάπτυξης είναι (Lebel and Kane.,1990):

- η αναζωογόνηση οικονομικά των χωρών και ιδιαίτερα των αναπτυσσόμενων όπου οι πιέσεις στο περιβάλλον είναι πιο ισχυρές λόγω της αδυναμίας των πολιτών να διαχειριστούν συνετά τους φυσικούς πόρους λόγω της υπαρκτής φτώχειας.
- η προώθηση μια ανάπτυξης λιγότερο ενεργοβόρου και πιο δίκαια κατανεμημένη.
- η κάλυψη των βασικών αναγκών του πληθυσμού των αναπτυσσόμενων χωρών ο οποίος είναι σε συνεχή αύξηση όπως και η δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης που θα εξασφαλίζουν στον πληθυσμό τα προς το ζην.
- η δημογραφική σταθεροποίηση ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα.
- η διατήρηση και αναβάθμιση των φυσικών πόρων
- η δημιουργία προϊόντων φιλικότερων προς το περιβάλλον , κατασκευασμένα να πληρούν τις σύγχρονες ανάγκες όπως της ανακύκλωσης, της εξοικονόμησης ενέργειας κ.α

Σημαντικότερη τέλος συνιστώσα προς επίτευξη για μια αειφόρο ανάπτυξη αποτελεί η σύγκλιση οικονομικών και περιβαλλοντικών στόχων στη διαδικασία της λήψης των αποφάσεων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση κατοχύρωσε νομικά πρώτη φορά την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης το 1987 .Το περιβάλλον θεσμοθετήθηκε αυτοτελώς το 1987 με την ενιαία ευρωπαϊκή πράξη. Εν συνεχεία στη συνθήκη του Μάαστριχτ στο άρθρο 2 ορίστηκε ως κύρια αποστολή της Ευρωπαϊκής κοινότητας η αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων. Στην συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997 στο άρθρο 2 ορίζεται ο στόχος της αρμονικής και ισόρροπης αειφορικής ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων. Γίνεται έτσι σαφές ότι η βιώσιμη ανάπτυξη είναι μια έννοια που περικλείει οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές συνιστώσες. Το 2001 το ευρωπαϊκό συμβούλιο του Γκέτεμποργκ θέσπισε την πρώτη στρατηγική για την αειφορική ανάπτυξη και το 2005 αναθεωρείται θέτοντας ως βασικό στόχο της ένωσης την συνεχή βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του σήμερα όσο και των επόμενων γενεών μέσω της συνετής διαχείρισης των φυσικών πόρων. Σύμφωνα με το ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2005 οι τέσσερις βασικές αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης που θα υιοθετήσει η ΕΕ είναι η προστασία του περιβάλλοντος κοινωνική δικαιοσύνη και συνοχή, η οικονομική ευημερία και η ανάληψη των ευθυνών της ένωσης.

2.2 ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η διασφάλιση της οικονομικής , κοινωνικής και περιβαλλοντικής αειφορίας του τουρισμού θεωρήθηκε πολύ σημαντική από το σύνολο των φορέων ευρωπαϊκής κι παγκόσμιας εμβέλειας. Αναγνωρίζοντας τον σημαντικό ρόλο που παίζει ο τομέας του τουρισμού στην οικονομία της ΕΕ , η επιτροπή των ευρωπαϊκών κοινοτήτων εξέδωσε το 2006 μια τουριστική

πολιτική η οποία έχει ως στόχο «βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής τουριστικής βιομηχανίας και η δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας μέσω της αειφόρου ανάπτυξης του τουρισμού στην Ευρώπη και παγκοσμίως».

Ο τουρισμός αποτελεί μια από τις σημαντικότερες οικονομικές δραστηριότητες του 21^{ου} αιώνα , δημιουργώντας τις συνθήκες για τη δημιουργία μελλοντικής ανάπτυξης και απασχόλησης στην ΕΕ. Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος του τουρισμού στην απασχόληση του νέου εργατικού δυναμικού σε σχέση με τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας.

Η προσέγγιση της έννοιας της ανάπτυξης του τουρισμού έλαβε νέες επιστημονικές διαστάσεις τα τελευταία χρόνια, που τη διαφοροποίησαν από τις προσεγγίσεις της έννοιας της δεκαετίας του '80. Η νέα προσέγγιση δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ισορροπημένη ανάπτυξη των περιοχών τουριστικής δραστηριοποίησης, με κύριες συνιστώσες αυτές της προστασίας του περιβάλλοντος, του σεβασμού του τοπικού προτύπου ανάπτυξης και της ανάπτυξης των περιοχών σύμφωνα με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας. Οι νέες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνθήκες οδήγησαν στην υιοθέτηση ενός νέο όρου για την ανάπτυξη του τουρισμού, αυτόν της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης. Ως βιώσιμη ανάπτυξη ορίζεται ο τουρισμός που δραστηριοποιείται ισόρροπα στην τοπική κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική και περιβαλλοντική δομή της κάθε τουριστικής περιοχής, διαμορφώνοντας παράλληλα όρους για την συνεχή ανατροφοδότηση της. (Τσάρτας Π.,2006).

Σύμφωνα με την ατζέντα για ένα βιώσιμο και ανταγωνιστικό τουρισμό οι βασικοί στόχοι είναι η παροχή οικονομικής ευημερίας, κοινωνικής δικαιοσύνης και προστασίας του περιβάλλοντος και του πολιτισμού των περιοχών που γνωρίζουν τουριστική ανάπτυξη. Υποστηρίζεται από την ατζέντα ότι για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα σε ζητήματα όπως η ορθή και αειφόρος διαχείριση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, η ελαχιστοποίηση της ρύπανσης του φυσικού περιβάλλοντος ,η μείωση της εποχικότητας, η βελτίωση των υποδομών που συνδέονται με τον τομέα του τουρισμού.

Οι βασικές αρχές του αειφόρου τουρισμού είναι :

- **υιοθέτηση μια ολιστικής και ολοκληρωμένης προσέγγισης.** Θα πρέπει ο προγραμματισμός της τουριστικής ανάπτυξης να λάβει υπόψη του όλες τις επιδράσεις του.Θα πρέπει να είναι επίσης καλά ισορροπημένος και να εντάσσεται σε ένα φάσμα των δραστηριοτήτων που επηρεάζουν την κοινωνία και το περιβάλλον.
- **Μακροπρόθεσμος σχεδιασμός.** Ο σχεδιασμός θα πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των μελλοντικών γενεών.
- **Επίτευξη κατάλληλου βηματισμού και ρυθμού της ανάπτυξης .** Ο σχεδιασμός πρέπει να είναι σχεδιασμένος με τέτοιο τρόπο ώστε η μορφή ανάπτυξης να σέβεται τον χαρακτήρα, τους πόρους και τις ανάγκες των κοινοτήτων και των προορισμών υποδοχής.
- **Συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών** Μια αειφόρος προσέγγιση απαιτεί ευρεία και ευσυνείδητη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και την πρακτική εφαρμογή από όλους φορείς δημόσιους και ιδιωτικούς.
- **Χρήση των βέλτιστων διαθέσιμων γνώσεων.** Οι πολιτικές θα επικαιροποιούνται σύμφωνα με τις νέες περιβαλλοντικές γνώσεις.

- **Ελαχιστοποίηση και διαχείριση του κινδύνου** (αρχή της προφύλαξης). Θα πρέπει η ανάπτυξη να γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε σε περίπτωση αβεβαιότητας για την έκβαση να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι παράμετροι που μπορούν να αποδειχτούν επιβλαβείς για την κοινωνία και το περιβάλλον ώστε να αποφευχθούν.
- **Απεικόνιση των επιπτώσεων σε κόστος** (ο χρήστης και ο ρυπαίνων πληρώνει) Οι τιμές πρέπει να απεικονίζουν το πραγματικό κόστος για την κοινωνία των καταναλωτικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων. Αυτές έχουν επιπτώσεις όχι απλώς στη ρύπανση αλλά στη χρέωση για τη χρήση των εγκαταστάσεων που συνεπάγονται σημαντικό κόστος διαχείρισης.
- **Καθορισμός περιορισμών και τήρηση αυτών, εφόσον απαιτείται** Η χωρητικότητα των επί μέρους περιοχών και ευρύτερων περιοχών πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε, με ετοιμότητα να είναι δυνατός ο περιορισμός, όπου και όταν χρειάζεται, του μεγέθους ανάπτυξης του τουρισμού και του όγκου των τουριστικών ροών.
- **Διεξαγωγή συνεχούς παρακολούθησης** . Θα πρέπει να υπάρχει συνεχής έλεγχος των συνθηκών στις τουριστικές περιοχές ώστε να γίνονται οι απαραίτητες αλλαγές και βελτιώσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Λευκάδα ανήκει στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Ιονίων νήσων. Ο νομός Λευκάδας αποτελείται από το νησί της Λευκάδας το οποίο και συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού , και από τα μικρότερα νησιά Μεγανησί, Κάλαμος, Καστός, Σκορπιός, Σκορπίδι, Σπάρτη, Μαδουρή, Θηλειά, Κύθρος.

Εικόνα 1. Χάρτης Λευκάδας., πηγή : ΣΧΟΟΑΠ Μεγανησίου

Το νησί σύμφωνα με το πρόγραμμα Καποδίστριας αποτελούνταν από τους Δήμους Λευκάδας, Απολλωνίων , Ελλομένου , Καρυάς , Μεγανησίου , Σφακιωτών , και τις κοινότητες Καλάμου και Καστού. Ο Δήμος Λευκάδας αποτελείται από 7 Δημοτικά Διαμερίσματα (Λευκάδα, Απόλπαινα, Τσουκαλάδες, Άγιος Νικήτας, Καλαμίτσι, Αλέξανδρος- Νικιάνα, Κατούνα- Λυγιά, Καρυώτες). Σύμφωνα με το πρόγραμμα Καλλικράτης το νησί αποτελείται από δύο δήμους τον δήμο Λευκάδας στον οποίο υπάγονται όλοι οι δήμοι και τον δήμο Μεγανησίου.

Η πόλη της Λευκάδας είναι η πρωτεύουσα του Νομού και αποτελεί την πύλη εισόδου στο νησί. Αποτελεί το οικονομικό και διοικητικό κέντρο του Νομού Λευκάδας αλλά και έναν από τους μεγαλύτερους τουριστικούς πόλους του νησιού.(www.lefkada.gr)

Εικόνα 1. Χάρτης Λευκαδας., πηγή : Περιφερειακή Ενότητα Λευκαδας www.lefkada.gr

Ο Δήμος Απολλωνίων έχει 13 δημοτικά διαμερίσματα και 20 οικισμούς ένας εκ των οποίων και παραδοσιακός. Αποτελεί τουριστικό πόλο έλξης κυρίως αθλητικού τουρισμού , με βασικό προορισμό την έδρα του Δήμου τη Βασιλική η οποία κατέχει μια από τις πιο γνωστές παραλίες της Μεσογείου για το σπορ της ιστιοσανίδας. Στο συγκεκριμένο δήμο βρίσκονται επίσης γνωστές παραλίες όπως οι Εγκρεμνοί ,ο Γυαλός αλλά και το Πόρτο Κατσίκι μια από της δημοφιλέστερες παραλίες της Μεσογείου. Ο δήμος περιλαμβάνει επίσης έναν μεγάλο εύπορο κάμπο, το ακρωτήριο Λευκάτα στο οποίο όπως θέλει ο μύθος η Σαπφώ αυτοκτόνησε για τον έρωτα της για τον Φάωνα, το δάσος της Δάφνης, τις πηγές της Κερασιάς αλλά και ψηλά βουνά.

Το νησί της Λευκάδας απέχει 100 μέτρα από την Δυτική Στερεά Ελλάδα και συνδέεται με την Αιτωλοακαρνανία με μια πλωτή γέφυρα κάτι το οποίο την διαφοροποιεί από όλα τα νησιά της Ελλάδας . Στο σημείο αυτό βρίσκεται και η λιμνοθάλασσα της πόλης, που εκτός από χαρακτηριστικό τοπίο της περιοχής και λειτουργεί μέχρι σήμερα και ως φυσικό ιχθυοτροφείο που τροφοδοτεί κυρίως τον πληθυσμό της πόλης.(Ζαβιτσάνου Ζωή,2009)

Γεωμορφολογικά και ιστορικά έχει μεγαλύτερη σχέση με τις παράκτιες περιοχές της Αιτωλοακαρνανίας και λιγότερο με τα υπόλοιπα νησιά. Η οδική σύνδεση του νησιού με την ηπειρωτική Ελλάδα του επιτρέπει την ανάπτυξη σχέσεων επικοινωνίας με πόλεις όπως η Πάτρα, η Πρέβεζα , η Άρτα ,τα Γιάννενα.

Η Λευκάδα, με έκταση 302,5 τετραγωνικά χιλιόμετρα είναι το τέταρτο σε μέγεθος νησί των Επτανήσων και έχει πληθυσμό 23.000 κατοίκους. Το μήκος των ακτών της είναι 117 χιλιόμετρα. Η γεωμορφολογική δομή του νησιού είναι ορεινή διότι το 70% αποτελεί το ορεινό τμήμα. Το πεδινό τμήμα αποτελεί το 15% και το ημιορεινό το 18% . Αποτελεί το ορεινότερο νησί των Επτανήσων εξαιτίας της παρουσίας του κεντρικού ορεινού πυρήνα του.

Εικόνα 2., Γεωγραφικό ανάγλυφο Λευκάδας πηγή : Λευκάδα

Λόγω της γεωγραφικής της θέσης σε συνδυασμό με την τεκτονική της διαμόρφωση , η Λευκάδα είναι από τις περιοχές με τη μεγαλύτερη σεισμική δραστηριότητα και έχει υποστεί στο πέρασμα του χρόνου αρκετούς σεισμούς με καταστροφικές συνέπειες.

Το κλίμα του νησιού είναι μεσογειακό όπως και των υπολοίπων νησιών του Ιονίου. Τα κυρία χαρακτηριστικά του κλίματος είναι ο ήπιος χειμώνας, η μεγάλη θερμοκρασία του αέρα και η αυξημένη βροχόπτωση.

Το νησί έχει αρκετές πηγές, χείμαρρους που κάποτε είναι ορμητικοί και εντυπωσιακά φαράγγια σαν αυτά της Μέλισσας στους Σφακιώτες και των Χαραδιάτικων. Οι δύο λιμνοθάλασσες, στο βόρειο τμήμα του νησιού, αποτελούν σημαντικούς υδροβιότοπους οι οποίοι αποτελούν καταφύγιο για πολλά πτηνά και ψάρια.

Ένα ακόμα χαρακτηριστικό της γεωμορφολογίας του νησιού ο θαλάσσιος διαμελισμός της Λευκάδας. Αποτελείται από εντυπωσιακές ακτές γνωστές σε όλο τον κόσμο, χερσονήσους, ακρωτήρια- όρμους που αποτελούν εξαιρετικά φυσικά λιμάνια όπως του Βλυχού , των Συβότων, της Ρούδας και της Βασιλικής στη νότια πλευρά. Πολλοί διαδοχικοί όρμοι υπάρχουν και στο Μεγανήσι, που δημιουργούν μικρά εντυπωσιακά φιόρδ.

Κατέχει δυο κηρυγμένους παραδοσιακούς οικισμούς , τον οικισμό του Αγίου Νικήτα και τον οικισμό των Συβότων .Ο Άγιος Νικήτας είναι ο πιο αντιπροσωπευτικός από άποψη φυσιογνωμίας και ο πιο σημαντικός του νομού διότι βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από την πόλη της Λευκάδας μέσα σε ένα αξιόλογο φυσικό αλλά και ανθρωπογενές περιβάλλον αντιπροσωπευτικό της αρχιτεκτονικής του νησιού.

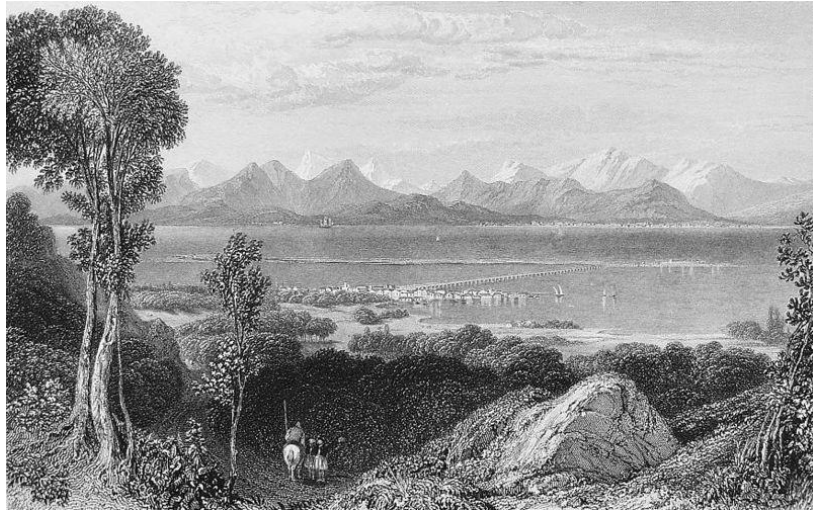
Τα τελευταία χρόνια το νησί γνωρίζει μια ραγδαία αύξηση της ζήτησης για τουριστικά και παραθεριστικά καταλύματα. Σημαντικός παράγοντας που ενθάρρυνε τη ζήτηση αυτή αποτελεί η πλούσια φυσική και πολιτιστική κληρονομιά του νησιού. Όπως επίσης και η ύπαρξη υποδομών όπως η νέα μαρίνα, η πλωτή γέφυρα που τη συνδέει με την Στερεά Ελλάδα και η ύπαρξη του αεροδρομίου του Ακτίου σε κοντινή απόσταση έχουν βελτιώσει την προσπελασιμότητα του νησιού και έχουν περιορίσει μια σειρά προβλημάτων που αντιμετώπιζον άλλα νησιά .

Σαφώς η άναρχη τουριστική ανάπτυξη που παρατηρείται σε ορισμένα σημεία έχει δημιουργήσει και μια σειρά προβλημάτων. Ο συνεχής και αυξανόμενος προσανατολισμός της οικονομίας του νησιού προς τον τομέα των υπηρεσιών και ιδιαίτερα του τουρισμού και του παραθερισμού οδηγεί σε μια σταδιακή αδρανοποίηση των άλλων πόρων του, με αρνητικές επιπτώσεις τόσο στο οικιστικό πρότυπο αλλά και αρνητικές εξελίξεις σε χωρικό ,κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο όπως η αυξανόμενη αστική διάχυση ,ο περιορισμός των γεωργικών και κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων ,επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος και ιδιαιτέρως των ευαίσθητων οικοσυστημάτων όπως η παράκτια ζώνη και οι δασικές περιοχές, ανοργάνωτη αλλαγή χρήσεων. Τέλος η συγκέντρωση των δραστηριοτήτων της τουριστικής ανάπτυξης σε παράκτιους οικισμούς του νησιού οδηγεί σε πληθυσμιακό μαρασμό και αδρανοποίηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων των ορεινών κυρίως περιοχών.

3.2 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Λευκάδα πήρε το όνομα της από τους λευκούς βράχους της στη νότια πλευρά του νησιού εκεί που η Σαπφώ έδωσε τέλος στη ζωή της. Τα πρώτα ανθρώπινα ίχνη εμφανίζονται κατά την παλαιολιθική περίοδο, 8000 χρόνια περίπου π.Χ. Έχει υποστηριχτεί από το Γερμανό αρχαιολόγο W. Dorpfeld ότι η ομηρική Ιθάκη είναι πιθανόν να είναι το νησί τη Λευκάδας εξαιτίας των σημαντικών ευρημάτων στο Νυδρί τα οποία φανερώνουν την ύπαρξη πολιτισμού.

Η πρώτη πόλη του νησιού ήταν η Νήρικος η οποία επρόκειτο για μια από τις μεγαλύτερες πόλεις της εποχής περιστοιχισμένη από τείχος, ερείπια του οποίου παραμένουν μέχρι σήμερα. Η Λευκάδα τη συγκεκριμένη περίοδο είναι συνδεδεμένη με την Κόρινθο της οποίας αποτελεί αποικία και την οποία ακολουθεί σε σημαντικές εκστρατείες όπως στον Πελοποννησιακό πόλεμο, στη μάχη των Πλαταιών και τη ναυμαχία της Σαλαμίνας.

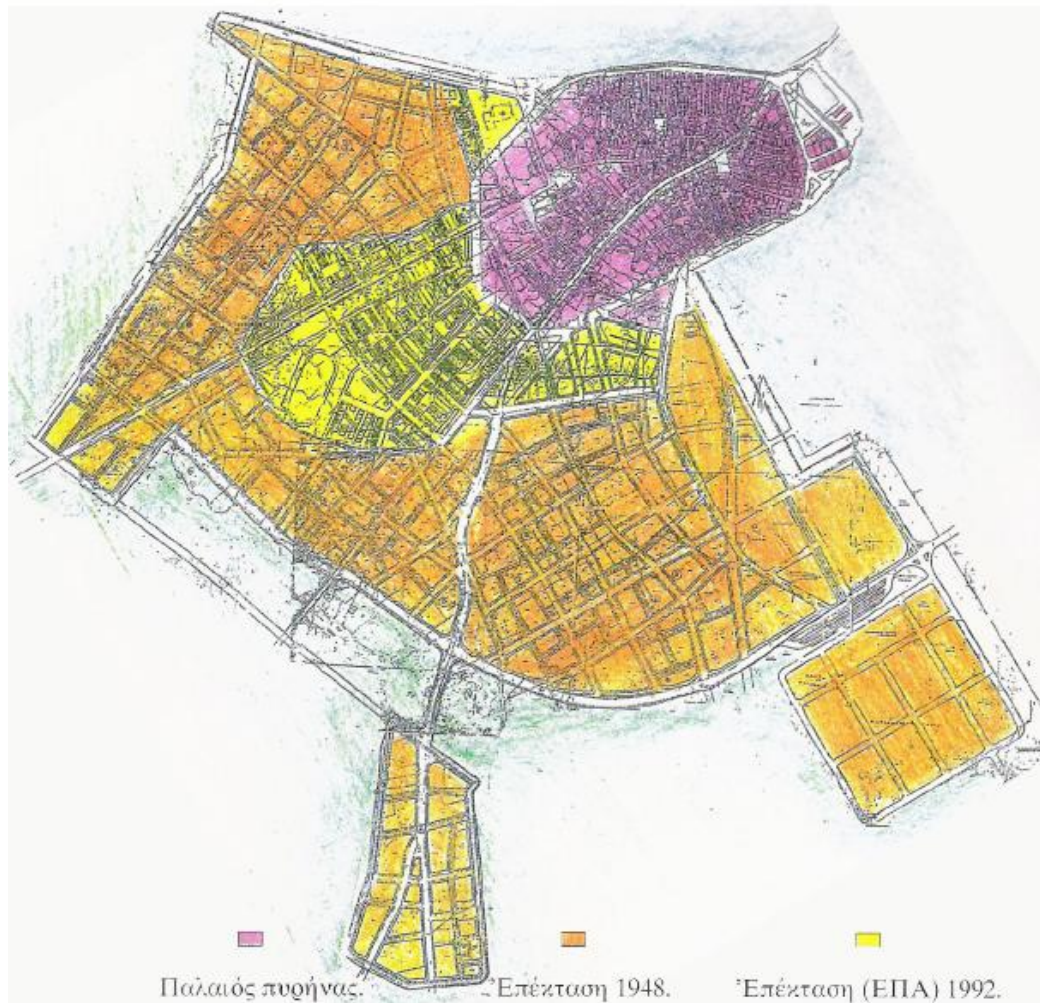
Εικόνα 5. Η Λευκάδα. Χαρακτικό των Stanfield & E. Finden. Πηγή : www.wikipedia.org

Κατά τη Ρωμαϊκή περίοδο αν και υπο την κυριαρχία της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας διατήρησε μια αυτονομία κυρίως λόγω της ιδιαίτερης γεωγραφικής της θέσης. Λόγω της γεωγραφικής της θέσης στο κέντρο του Ιονίου έγινε σημείο έριδας μεταξύ Ρωμαίων και Αιτωλών για την διεκδίκηση της αλλά οι Ρωμαίοι δεν υπέκυψαν στις πιέσεις των συμμάχων τους και διατήρησαν την κυριαρχία τους στο νησί. Η παρακμή της νήσου αρχίζει την περίοδο που ο αυτοκράτορας Οκταβιανός αποφασίζει να κτίσει τη Νικόπολη μια πόλη αφιερωμένη στη νίκη του στο Άκτιο εναντίον της Κλεοπάτρας και του Μάρκου Αντώνιου. Είναι γνωστό ότι για να συνοικήσει την πόλη αυτή ο αυτοκράτορας μετέφερε από όλες τις κοντινές περιοχές μια εκ των οποίων και η Λευκάδα πληθυσμό.

Κατά τη βυζαντινή περίοδο αποτελεί μέρος της αυτοκρατορίας. Ενώ μετά τον χωρισμό του κράτους ανήκει διοικητικά στο Δεσποτάτο της Ηπείρου και εν συνεχεία στις Κεφαλληνίας. Το 1300 χτίζεται το κάστρο της Αγίας Μαύρας και μεταφέρετε στη συγκεκριμένη τοποθεσία η πρωτεύουσα για αρκετά χρόνια. Εν συνεχεία ακολουθεί μια μεγάλη περίοδος ενετοκρατίας και

εν συνεχεία προστριβών μεταξύ Τούρκων και Ενετών η οποία λήγει το 1503 με την κατάληψη του νησιού από τη τους Τούρκου μέχρι το 1864 που ξαναπερνά το νησί στην κυριαρχία των Ενετών.

Κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας η πόλη της Λευκάδας παίρνει σε μεγάλο βαθμό την εικόνα που έχει σήμερα. Οι Ενετοί αποφάσισαν να μεταφέρουν την πρωτεύουσα στη σημερινή της θέση. Η πόλη της Λευκάδας σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις αρχές της μεσαιωνικής πόλης της Ευρώπης, κάτι το οποίο δεν παρατηρείται τόσο έντονο στις υπόλοιπες πρωτεύουσες των Επτανήσων. Στην Λευκάδα παρατηρείται μια οργανωμένη πολεοδομική οργάνωση που αντανάκλα την απόλυτη οργάνωση τόσο σε οικιστικό όσο και σε πολιτικοκοινωνικό.(Παπαδάτου Χαρά, 1999).Ένα από τα χαρακτηριστικά που προσέδωσε ο πολεοδομικός σχεδιασμός των Ενετών είναι η ανθρωπινή κλίμακα και το μέτρο. Το χωροταξικό σχέδιο του ιστορικού κέντρου θυμίζει «χτένα». Το σημαντικότερο ρόλο στο σχεδιασμό τον έπαιξε το τρίπτυχο της μεσαιωνικής πόλης, δηλαδή το παλάτι ,η εκκλησία και το εμπορικό κέντρο. Ο κεντρικός άξονας της πόλης τη διέσχισε από το βορρά προς το νότο και παίζει σημαντικό ρόλο στην καθημερινότητα των Λευκαδιτών.Οι δρόμοι διατάσσονται ακτινωτά γύρω από τα το τρίπτυχο το οποίο γίνεται και σημείο πολεοδομικής οργάνωσης. Τα οικοδομικά τετράγωνα σχεδιάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε οι παράλληλοι δρόμοι να έχουν κατεύθυνση από το βορρά προς το νότο για να χρησιμοποιείται ο βοριάς σαν μέθοδος αερισμού της πόλης. Οι Ενετοί οργάνωσαν επίσης την δημόσια ζωή και τις δικαστικές και διοικητικές υπηρεσίες , δεν έπαυε όμως να είναι μια ολιγαρχική μορφή οργάνωσης.

Εικόνα Ο παλιός πυρήνας και οι δυο μετέπειτα επεκτάσεις. Πηγή : Παπαδάτου-Γιαννοπούλου Χ., Λευκάδα Ερευνώντας , Αχαϊκές εκδόσεις

Εν συνεχεία το νησί περνά στα χέρια των Γάλλων για μικρό χρονικό διάστημα, αρκετό όμως για να επηρεαστεί από τις ιδέες της γαλλικής επανάστασης και του διαφωτισμού. Στη συνέχεια ακολουθεί η ρωσοτουρκική και η αγγλική κατοχή. Την εποχή εκείνη κατασκευάζονται έργα υποδομής για την περιοχή όπως και τα πρώτα σπίτια με αντισεισμική τεχνολογία.

Με τη συνθήκη της 13^{ης} Απριλίου του 1864 ορίζεται ότι τα Επτάνησα θα παραχωρηθούν στην Ελλάδα , στις 5 Οκτωβρίου του 1863 ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης διαβάζει το ψήφισμα που πιστοποιεί την ενσωμάτωση του νησιού με την υπόλοιπη Ελλάδα. Έπειτα την εκθρόνιση του Όθωνα το 1864 η Λευκάδα ενώνεται με τα υπόλοιπα απελευθερωμένα ελληνικά εδάφη. Για λίγα χρόνια το νησί ευημερεί μέχρι τον περονόσπορο του 1900 ο οποίος αποτέλεσε ισχυρό πλήγμα στην γεωργική δραστηριότητα του νησιού και ως επακόλουθο έφερε την μετανάστευση προς την υπόλοιπη Ελλάδα και το εξωτερικό κυρίως προς τον Καναδά και της Ηνωμένες Πολιτείες. Κομβικά σημεία της ιστορίας του νησιού αποτελούν ο αποκλεισμός του νησιού το 1916-1917 και η κρίση του λαδιού και του κρασιού το 1931 και το 1935(Ροντογιάννης Π.,1982)

Μετά το τέλος των παγκοσμίων πολέμων αρχίζει να βελτιώνεται η ζωή στο νησί. Η πόλη άρχισε να επεκτείνεται δεξιά και αριστερά της αγοράς. Ιδιαίτερα μετά το σεισμό του 1948 επεκτείνεται ο παλιός πυρήνας προς της περιοχές της Νεάπολης και του Μπέη, ενώ σήμερα επεκτείνεται σύμφωνα με τα όρια του ΓΠΣ του 1984.

Το 1963 η αγορά του Σκορπιού από τον Αριστοτέλη Ωνάση γίνεται αφορμή της τουριστικής προώθησης του νησιού. Το νησί γίνεται γνωστό σε όλο τον κόσμο και αρχίζει η σταδιακή αύξηση του τουρισμού, ο οποίος εν συνεχεία θα αποδειχτεί η κύρια οικονομική δραστηριότητα του νησιού. Στις αρχές του 21^{ου} αιώνα στην προσπάθεια εναρμόνισης του νησιού με τις νέες απαιτήσεις, δημιουργούνται δυο σημαντικά έργα υποδομής, η νέα μαρίνα το 2001 και τμήμα του Τ.Ε.Ι Ιόνιων νήσων. (Ζαβιτσάνου Ζωή, 2009.) Σημαντικό πλήγμα αποτέλεσε ο σεισμός του 2003 για το νησί, ο οποίος έπληξε τις υποδομές του νησιού αλλά και την τουριστική κίνηση της συγκεκριμένης θερινής περιόδου. Ο χειρισμός όμως από την πλευρά της διοίκησης, των κατοίκων και των ανθρώπων που δραστηριοποιούνται στον τουριστικό τομέα απέτρεψε τη δημιουργία αρνητικών επιπτώσεων στον τομέα της τουριστικής ζήτησης τα επόμενα χρόνια. Ιδιαίτερα η ώθηση που δόθηκε στον τομέα του τουρισμού από το καλοκαίρι του 2003 έως και σήμερα είναι θετική και συνεχώς αυξανόμενη.

3.3 ΤΟ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Το μικρό μέγεθος του νησιού αλλά και η ιδιόμορφη σχέση που είχε αναπτύξει με τις απέναντι ακτή δεν επέτρεψαν τη δημιουργία περισσότερων αστικών κέντρων. Το μοναδικό αστικό κέντρο του νομού είναι η πόλη της Λευκάδας, η θέση της οποίας επηρεάστηκε από το σημείο σύνδεσης με την Αιτωλοακαρνανία το οποίο είναι πολύ κοντά στην χώρα της Λευκάδας αλλά και από τη γειτνίαση του με το κάστρο της Αγίας Μαύρας.

Η πόλη βρίσκεται στην συγκεκριμένη τοποθεσία από το 1864 όπου έγινε και η μεταφορά της από το κάστρο της Αγίας Μαύρας ύστερα από εντολή του Ενετού διοικητή. Ο παλιός μεσαιωνικός πυρήνας, ο οποίος και διατηρεί τη βασική δομή του μέχρι σήμερα επεκτάθηκε σημαντικά μετά τον καταστροφικό σεισμό του 1948 προς τις περιοχές της Νεάπολης και του Μπέη προς τη νότια πλευρά του παλαιού οικισμού. Η δεύτερη επέκταση έχει λάβει χώρα από την επέκταση του Γ.Π.Σ του 1984 μέχρι σήμερα. (Ζαβιτσάνου Ζ., 2008)

Εικόνα Η παλιά πόλη και οι επεκτάσεις της , πηγή : Ζαβιτσάνου Ζωή

Η πόλη της Λευκάδας αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα μεσαιωνικής πολεοδομίας. Η πλατεία ,ο ναός του Άγιου Σπυρίδωνα και ο εμπορικός δρόμος αποτελούν το κέντρο του δήμου ο οποίος περικλείεται από ένα δρόμο σε σχήμα δακτυλιδιού. Γύρω από τον κεντρικό δρόμο , οι δρόμοι είναι διαταγμένοι σαν ακτίνες σε μορφή ψαροκόκαλου.(Παπαδάτου Χ.,1999)

Το δομικό σύστημα των οικισμάτων τόσο στην πόλη όσο και στους υπόλοιπους οικισμούς είναι χαρακτηριστικό δείγμα αντιπροσωπευτικής αντισεισμικής κατασκευής. Οι συχνοί σεισμοί σε συνδυασμό με το σαθρό έδαφος δημιούργησαν την ανάγκη εύρεσης ενός τρόπου οικοδόμησης ο οποίος θα είναι ανθεκτικός στις δονήσεις των σεισμών. (Μαλακάσης Δ.)

Στον νομό Λευκάδας υπάρχουν δυο παραδοσιακοί οικισμοί οι οποίοι και προστατεύονται ο Άγιος Νικήτας και τα Συβοτα. Υπάρχουν αρκετοί οικισμοί οι οποίοι διατηρούν τον παραδοσιακό χαρακτήρα τους. Στοιχεία χαρακτηριστικής παραδοσιακής λευκαδίτικης αρχιτεκτονικής συναντούμε σε χωριά όπως η Κατούνα, η Καρυά, η Βαυκερή, το Νιοχώρι, το Αλατρο, το Κατωχώρι, ο Πόρος, ο Δράγανος, το Καλαμίτσι, η Εξάνθεια, ο Δρυμώνας, ο Δήμος Σφακιωτών, το Μεγανήσι, ο Κάλαμος και ο Ρουπακιάς. Ένας αυθεντικός

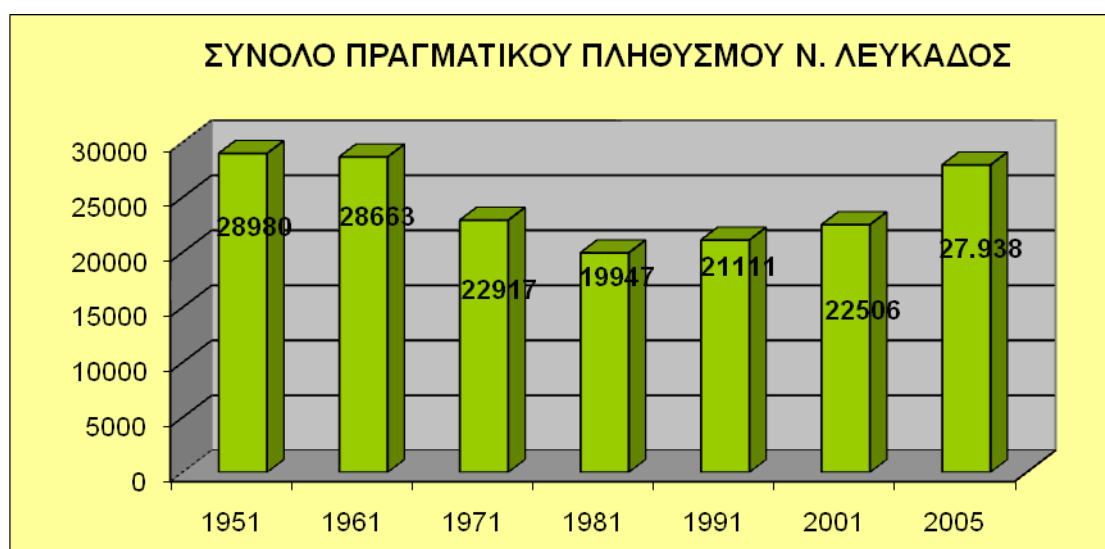
οικισμός με αντιπροσωπευτικά κτίσματα της τυπικής λευκαδίτικης αρχιτεκτονικής είναι το χωριό Δρυμώνας, χτισμένο σε μια απάνεμη πλαγιά στο δυτικό τμήμα του νησιού. Δείγματα αγροτικής λευκαδίτικης αρχιτεκτονικής υπάρχουν στο χωριό Κοντάραινα και στον οικισμό του Ρουπακιά. Αξιόλογα δείγματα υπάρχουν και στα μικρά νησιά του νομού. Στο Μεγανήσι η εικόνα που παρατηρεί κανείς είναι λιθόστρωτοι δρόμοι και πέτρινα αγροτικά σπίτια. Η εικόνα που παρουσιάζει και ο Καστός είναι διαφορετική, η πλειοψηφία των σπιτιών βρίσκεται σε μεγάλα οικόπεδα, κατασκευασμένα από πέτρα μεταφέροντας στο σήμερα μια εικόνα του '60. (www.lefkada.gr)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

4.1 ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ-ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Ο συνολικός πληθυσμός της Λευκάδας σύμφωνα με την απογραφή του 2001 είναι 22506. Παρακολουθώντας την πληθυσμιακή εξέλιξη του νησιού διαπιστώνεται μια κάμψη από τη δεκαετία του 1962 μέχρι τη δεκαετία του 1981. Η εικόνα φαίνεται να αλλάζει από τη δεκαετία 1981, παρατηρείται μια ανάκαμψη. Ο νομός Λευκάδας είναι ο μικρότερος νομός της χώρας από θέμα πληθυσμού.

Οι βασικές αιτίες της πληθυσμιακής κινητικότητας που παρατηρείται στο νησί είναι η κοινωνικοπολιτική κατάσταση που επικρατούσε στη χώρα μετά τη λήξη του εμφύλιου και τα οικονομικά προβλήματα που είχαν εμφανιστεί κατά το παρελθόν στο νησί (Ζαβιτσάνου Ζωή, 2009). Από τη δεκαετία του 1981 όμως η εικόνα αυτή αρχίζει και αλλά και η αύξηση του πληθυσμού είναι σταθερή και ανοδική.

ΕΛΣΤΑΤ, Ίδια επεξεργασία

Πηγή :

Η Διοικητική διαίρεση του Δήμου αποτελείται από οκτώ Δήμους. Τους δήμους Λευκάδας, Ελλομένου, Απολλωνίων, Μεγανησιού, Σφακιωτών, Καλάμου, Καστού και Καρυάς. Ενδεικτικά

παρουσιάζεται ο πληθυσμός τεσσάρων Δήμων, οι Δήμοι Απολλωνίων, Ελλομένου και Λευκάδας συγκεντρώνουν μεγαλύτερο πληθυσμό διότι στην πλειοψηφία τους αποτελούνται από παράκτιους οικισμούς. Ο δήμος Καρυάς έχει μικρότερο πληθυσμό σε σχέση με τους υπόλοιπους δήμους διότι πρόκειται για ορεινό οικισμό.

Πηγή

ΕΛΣΤΑΤ , Ίδια επεξεργασία

Ο δήμος Λευκάδας ο οποίος αποτελείται από 7 διαμερίσματα ένας εκ των οποίων είναι και η πρωτεύουσα του νησιού αποτελεί τον μεγαλύτερο πληθυσμιακά Δήμο του νησιού με 11.094 κατοίκους. Η πόλη της Λευκάδας συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό πληθυσμού του Δήμου όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα και σημειώνει σταδιακή αύξηση.

Σύμφωνα να την απογραφή του 2001 ο πληθυσμός της πόλης ήταν 7.548 , σημειώθηκε δηλαδή αύξηση της τάξης του 20,7 από την απογραφή του 1981. Η αύξηση αυτή εξηγείται από το γεγονός ότι η πόλη δίνει περισσότερες ευκαιρίες εργασίας αφού αποτελεί το οικονομικό και διοικητικό κέντρο του νησιού αλλά και τουριστικό πόλο ιδιαίτερα μετά την κατασκευή της μεγάλης μαρίνας .

ΕΤΟΣ	1981	1991	2001
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	6.252	6.721	7.458
Δ.Δ ΛΕΥΚΑΔΑΣ			

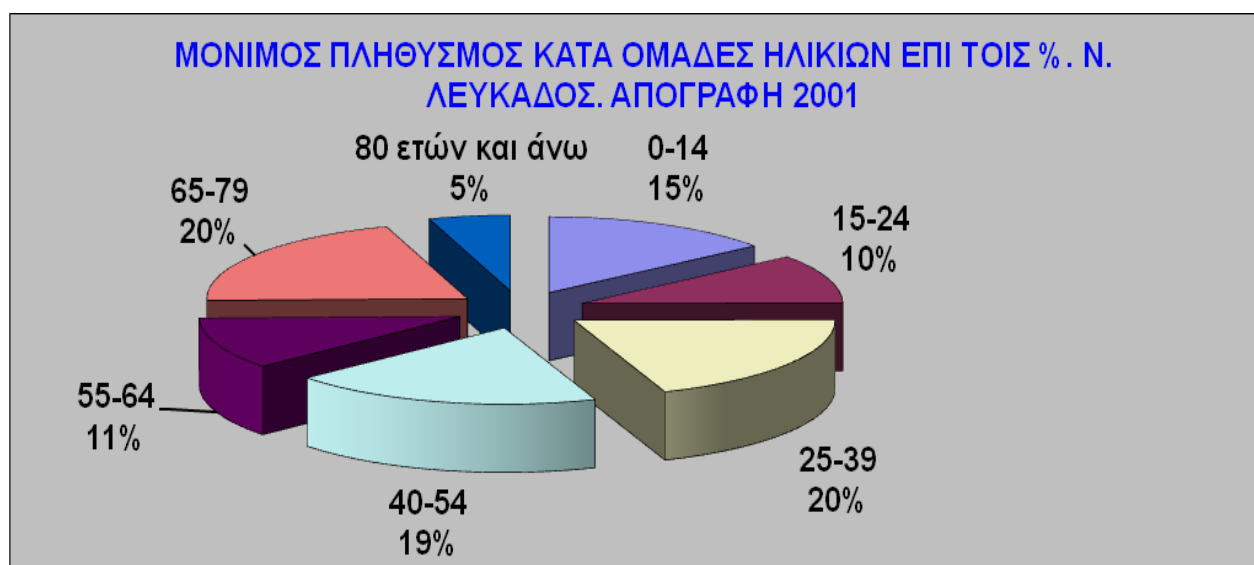
Πηγή ΕΛΣΤΑΤ , Ίδια επεξεργασία

4.2 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 ο νεανικός πληθυσμός (0-14) αποτελεί το 16% του πληθυσμού. Η συμμετοχή του παραγωγικού δυναμικού (15-64) αποτελεί το 64%. Το ποσοστό των ηλικιών 55-64 είναι στο 11%, πιθανοί λόγοι του χαμηλού αυτού ποσοστού να είναι η μετανάστευση είτε στο εσωτερικό της χώρας είτε στο εξωτερικό. Ο πληθυσμός των ηλικιών από 65 και άνω αποτελεί το 20% του συνολικού.

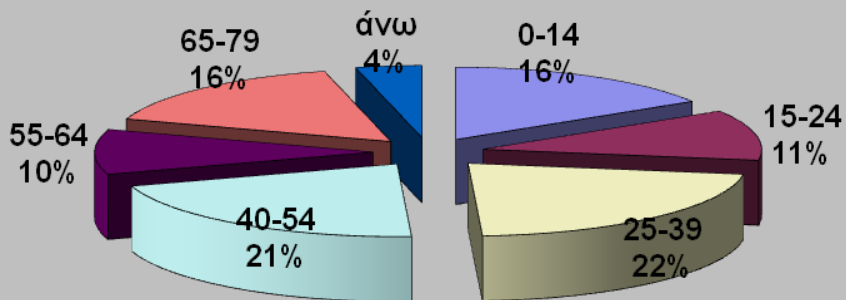
ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ ΛΕΥΚΑΔΟΣ. ΕΤΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ 2001	Ν.	ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ
0-14	3162		14%
15-24	2286		10%
25-39	4261		20%
40-54	4213		19%
55-64	2419		11%
65-79	4443		21%
80+	1104		5%
ΣΥΝΟΛΟ	21888		100%

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ , Ίδια επεξεργασία

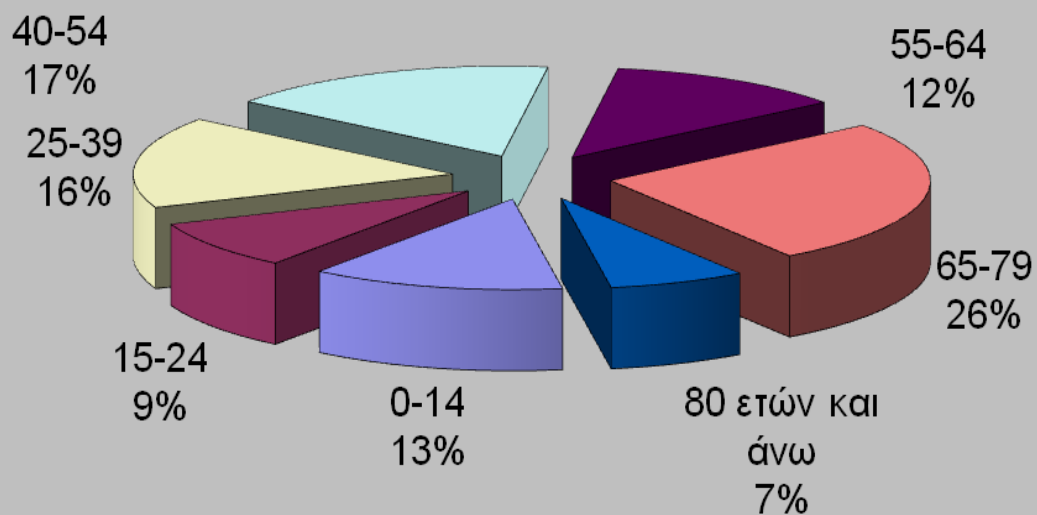
Πηγή :ΕΛΣΤΑΤ , Ίδια επεξεργασία

**ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ ΕΠΙ ΤΟΙΣ %
Δ. ΛΕΥΚΑΔΟΣ. ΕΤΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ 2001**

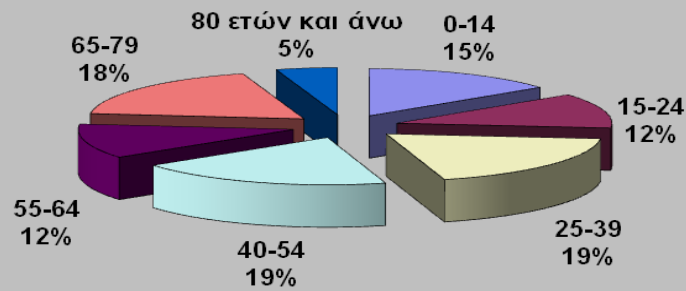
Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ , Ιδια επεξεργασία

**ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ ΕΠΙ ΤΟΙΣ %
Δ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΩΝ. ΕΤΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ 2001**

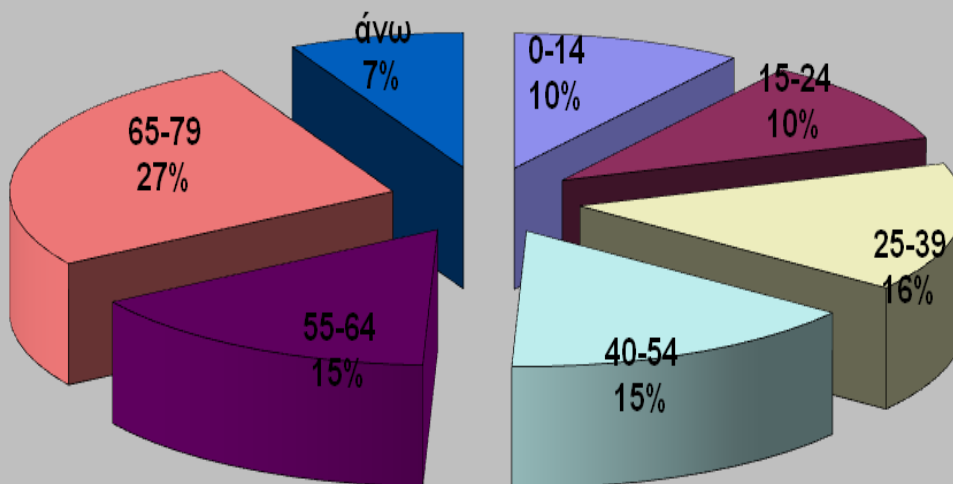
Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ , Ιδια επεξεργασία

**ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ
Δ. ΕΛΛΟΜΕΝΟΥ. ΕΤΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ 2001**

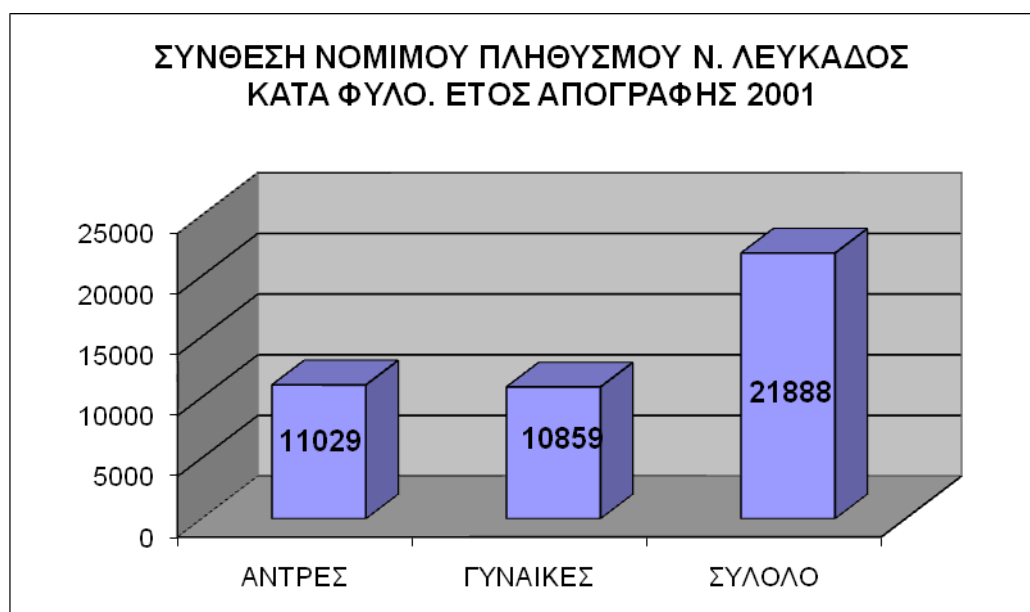
Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ , Ίδια επεξεργασία

**ΜΟΝΙΜΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΙ Δ. ΚΑΡΥΑΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ.
ΕΤΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ 2001**

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ , Ίδια επεξεργασία

ΦΥΛΟ

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ , Ίδια επεξεργασία

ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ, ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΩΝ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	ΑΝΤΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001
ΕΤΗ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ	1991	2001	1991	2001	1991	2001
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΩΝ	1609	1534	1735	1531	3344	3065
ΔΗΜΟΣ ΕΛΛΟΜΕΝΟΥ	1421	1651	1444	1564	2865	3215
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΥΑΣ	774	650	679	604	1453	1254
ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	4987	5566	4996	5528	9983	11094
ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	10424	11029	10519	10859	20943	21888

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ , Ίδια επεξεργασία

Ως προς την πληθυσμιακή σύνθεση κατά φύλο σύμφωνα με την ΕΣΥΕ στο σύνολο του νησιού οι άντρες υπερέχουν του γυναικείου πληθυσμού με μικρή όμως διάφορα. Η ίδια εικόνα παρουσιάζεται και στους τέσσερις δήμους που έχουμε πάρει ως ενδεικτικούς.

4.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Α) Επίπεδο εκπαίδευσης Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 στο νομό Λευκάδας το 35% έχει γραμματικές γνώσεις Δημοτικού. Το 10% έχει απολυτήριο Γυμνασίου ενώ το 16% έχει απολυτήριο Λυκείου. Πτυχίο ΑΕΙ έχουν 1353 άτομα ενώ τα άτομα που έχουν μεταπτυχιακό δίπλωμα είναι 41 ενώ αυτοί που κατέχουν διδακτορικό είναι 18. Στο 12% είναι οι αναλφάβητοι του νησιού .

ΒΑΘΜΙΔΑ	ΣΥΝΟΛΟ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Διδακτορικό	18	0%
Μάστερ	41	0%
Πτυχίο ΑΕΙ	1353	6%
Πτυχίο ΤΕΙ, ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ, Ανώτερης Σχολής και Εκκλησιαστικής εκπ/σης	524	2%
Πτυχίο Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολέγια κλπ	508	2%
Απολυτήριο Γεν. Λυκείου ή 6τάξιου Γυμνασίου ή ΕΠΛ	3481	16%
Πτυχίο ΤΕΛ	286	1%
Πτυχίο ΤΕΣ	177	1%
Απολ. 3τάξιου Γυμνασίου	2121	10%
Απολυτήριο Δημοτικού	7486	35%
Φοιτά στο Δημοτικό	1221	6%
Εγκατέλειψε το Δημοτικό, αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	2048	9%
Δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	2624	12%
ΣΥΝΟΛΟ	21888	100%

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ , Ίδια επεξεργασία

Β)ΤΟΜΕΑΚΗ ΔΙΑΘΡΩΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Η λήξη του εμφυλίου βρίσκει το νησί εκτός από την κοινωνική , σε οικονομική αναταραχή. Προέκυψαν προβλήματα με τις κύριες παραγωγικές δραστηριότητες του νησιού που ήταν το κρασί και το λαδί. Στην περίοδο από το 1951 έως το 1991 όπως φαίνεται από τον πίνακα παρακάτω κύριος μοχλός της οικονομικής δραστηριότητας του νησιού αποτελεί ο πρωτογενής τομέας. Διαφορετική είναι όμως η εικόνα των δεικτών από την δεκαετία του 1991 και μετά. Η πορεία των δεικτών των ανθρώπων που δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή τομέα μειώνονται σημαντικά ενώ ο πληθυσμός του νησιού αυξάνεται από τη δεκαετία του 1991 και μετά.

	1951	1961	1971	1981	1991	2001
Οικονομικός ενεργοί	9.720	13.329	10.892	9.901	7.795	8.471
άνεργοι	432	280	144	140	190	227
Απασχολούμενοι σε γεωργία , κτηνοτροφία , δάση, κυνήγι και αλιεία	6.073	9.827	7.900	5.380	2.657	1.316
Πληθυσμός	30.477	28.890	24.582	21.863	21.111	22.506

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ , *Τδία επεξεργασία*

Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων της απογραφής του 2001 γίνεται φανερό ότι ο τριτογενής τομέας είναι αυτός που υπερισχύει στο νομό Λευκάδος. Η παραδοσιακή οικονομία του νησιού βασίστηκε στο παρελθόν στη γεωργία. Η καλλιέργεια λάμβανε χώρα στις πετρώδεις πλαγίες της ορεινής Λευκάδας. Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρήθηκε μια εγκατάλειψη του πρωτογενούς τομέα ιδιαίτερα στα ορεινά του νησιού, με μεταστροφή στον τομέα των υπηρεσιών και ιδιαιτέρως στον τουριστικό τομέα.

Η τουριστική δραστηριότητα στο νησί έχει παίξει σημαντικό ρόλο στο μεγάλο ποσοστό απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα. Σαφώς χαμηλότερα είναι τα ποσοστά του δευτερογενούς τομέα, σημαντικότεροι τομείς του οποίου είναι ο ηλεκτρισμός, η ύδρευση και η μεταποίηση. Δεύτερος στη σειρά έπεται ο πρωτογενής που κατέχει το ποσοστό των 27%.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Ν. ΛΕΥΚΑΔΟΣ. ΕΤΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ 2001	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	2000	27%
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	745	10%
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	4359	60%
ΑΝΕΠΑΡΚΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	219	3%
ΣΥΝΟΛΟ	7323	100%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ίδια επεξεργασία

Γ) ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Κατά την περίοδο 1975-1985 οι τουριστικές περιοχές του νησιού όπως το Νυδρί το οποίο αποτελεί τον πρώτο πυρήνα τουριστικής ανάπτυξης διανύουν το πρώτο στάδιο κατά το οποίο η παρουσία του τουρισμού παραμένει «διακριτική» και πραγματοποιούνται τα πρώτα βήματα για την ανακάλυψη της περιοχής από τουρίστες και επενδυτές (Κοψιδά - Βλάχου Α., 2003). Αναζητώντας βέβαια τις πρώτες ενδείξεις τουριστικής κινητικότητας θα πρέπει να εστιάσουμε στην αγορά του Σκορπιού από τον Αριστοτέλη Ωνάση το 1963. Η αγορά αυτή έδωσε ώθηση στην τουριστική κίνηση κυρίως των ανατολικών παράλιων και του Νυδριού το οποίο αποτελούσε και έναν από τους πιο παλιούς δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς του νησιού.

Μετά το 1985 ο τομέας του τουρισμού παρουσιάζεται ως κυρίαρχος από το 1985 και μετά. Οι επενδύσεις στον τουρισμό απορροφούν το 80% του συνολικού επενδυμένου κεφαλαίου. Οι επενδύσεις γίνονται κυρίως σε ξενοδοχειακές μονάδες μικρού μεγέθους, ενοικιαζόμενα δωμάτια, κάμπινγκς, τουριστικά επαγγελματικά σκάφη. Ο αριθμός των επίσημα δηλωμένων ενοικιαζόμενων δωματίων είναι 1244 το 1983 και το 1993 έχουν υπερδιπλασιαστεί και έχουν φτάσει τον αριθμό των 2893. Οι ξενοδοχειακές μονάδες του νησιού το 1983 ήταν μόλις 7 ενώ το 1993 έχουν φτάσει τους 38. (Κοψιδά-Βλάχου Α., 2003).

Από το 1981 έως την απογραφή του 2001 όπως φάνηκε και από τα παραπάνω διαγράμματα ενώ έχουμε αύξηση του πληθυσμού εμφανίζεται σημαντική μείωση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα. Αυτή η μεταστροφή φανερώνει την σημαντική ζήτηση για τομείς της οικονομίας οι οποίοι δεν έχουν να κάνουν με την γεωργία, την αλιεία ή το κυνήγι. Με δεδομένο ότι ο δευτερογενής τομέας ήταν πάντα αυτός που σημείωνε τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης αλλά και σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που δίνει η πολεοδομική μελέτη

επέκτασης αναθεώρησης Λευκάδας –Νυδριού σύμφωνα με τις οποίες ο τουρισμός είναι η δραστηριότητα που έχει τις προοπτικές να γίνει η κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα του νησιού.(Ζαβιτσάνου Ζ.,)

Την στροφή του νησιού προς τον τομέα του τουρισμού φανερώνει και η σημαντική αύξηση του ξενοδοχειακού δυναμικού τα τελευταία χρόνια .Οι ξενοδοχειακές μονάδες του νησιού από 38 το 1993 , το 2005 έχουν φτάσει τις 82 και μέσα σε 2 χρόνια φτάνουν τις 90.

ΛΕΥΚΑΔΑ	2005	2006	2007
ΜΟΝΑΔΕΣ	82	87	90
ΔΩΜΑΤΙΑ	2.135	2.279	2.361
ΚΛΙΝΕΣ	4.116	4.394	4.545

ΜΟΝΑΔΕΣ 2007	5*****	4****	3***	2**	1*	ΓΕΝΙΚΟ ΑΘΡΟΙΣΜΑ
	1	4	15	64	6	90

ΠΗΓΗ : ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ /ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2008

Ο τουρισμός άρχισε να σημειώνει ραγδαία αύξηση από το 1995 και μετά εξαιτίας έργων υποδομής που έγιναν στο νησί όπως η μαρίνα η οποία έδωσε σημαντική ώθηση στον θαλάσσιο τουρισμό, προσέλκυσε υψηλότερα οικονομικά στρώματα , δημιούργησε μια σειρά νέων θέσεων εργασίας και ευνόησε την αύξηση των επισκεπτών της πόλης.

Γ)ΑΝΕΡΓΙΑ

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 το ποσοστό ανεργίας του νομού Λευκάδας είναι στο 9%.Ο αριθμός των απασχολούμενων είναι 7.323 και των ανέργων 752. Το ποσοστό ανεργίας του νομού είναι αρκετά χαμηλότερο από αυτό του ποσοστού ανεργίας της χώρας το οποίο είναι 11.12%.

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ , Ίδια επεξεργασία

Δ)ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ

ΕΤΟΣ. ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ	Ν. ΛΕΥΚΑΔΟΣ	Μ. Ο. ΧΩΡΑΣ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΧΩΡΑΣ	52 ΤΗΣ
2002. Κατά κεφαλήν ΑΕΠ	13.3 χιλ ευρώ	12,9 Χιλ ευρώ	16	
2002 Κατά κεφαλήν αποταμίευση	8,47 χιλ ευρώ	8,32	7	
2003 Δηλωθέν εισόδημα	11,1 χιλ ευρώ	12,5 χιλ. ευρώ	18	
2003 Κατά κεφαλήν φόρος	0,71 χιλ. ευρώ	1.08 χιλ. ευρώ	21	
2002 Φυσική αύξηση πληθυσμού	-5,21%	-0,01%	45	
Συμμετοχή του Ν. Λευκάδος Στο σύνολο της χώρας				
2003 Συμμετοχή στους φόρους	0,2%		51	
2002 Συμμετοχή στο ΑΕΠ	0,2%		51	

Πηγή : www.economics.gr

Ο Ν. Λευκάδος με ποσοστό 0,2% του πληθυσμού της χώρας (Ν. Λευκάδος 21.888, Ελλάδα 10 10.934.097), ο 50^{ος} νομός της χώρας από άποψη πληθυσμού, με 51^ο το Ν. Ευρυτανίας και 52^ο το Άγιο Όρος , έχει το 7^ο ψηλότερο ποσοστό φυσικής μείωσης πληθυσμού(-5,2%), αν και μεταξύ των απογραφών 1991 και 2001 εμφανίστηκε αύξηση πληθυσμού σε ποσοστό 6,6%.

Στο Νομό αναλογεί το 0,2% του ΑΕΠ της χώρας. Με κατά κεφαλήν προϊόν 13,3 χιλ. ευρώ κατατάσσεται 16^{ος} με αυτό το κριτήριο , με 104% του Μ.Ο της χώρας το 2002.

Με δηλωθέν εισόδημα 11,1χιλ. ευρώ, κατά μέσο όρο, ανά φορολογούμενο το 2003, οι φορολογούμενοι πλήρωσαν το 2003 κατά Μ.Ο 710 ευρώ έναντι 1076 του Μ.Ο της χώρας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : SWOT ANALΥΣΗ

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
<p data-bbox="236 360 475 394">ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ</p> <ul data-bbox="288 443 785 1541" style="list-style-type: none">• Οδική σύνδεση με ηπειρωτική Ελλάδα• Τοπικά προϊόντα (γεωργικά και κτηνοτροφικά) υψηλής ποιότητας και ζήτησης• Εξειδικευμένες μορφές τουρισμού• Μεταφορικές και κοινωνικές υποδομές• Οικοδομική δραστηριότητα• Παραδοσιακή άσκηση γεωργίας• Κοντινή απόσταση από το αεροδρόμιο Ακτίου• Ύπαρξη βιολογικού καθαρισμού• Ύπαρξη ΤΕΙ• Ύπαρξη ΓΠΣ• Ανυπαρξία βαριάς βιομηχανίας <p data-bbox="336 1659 767 1693">ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ</p> <ul data-bbox="288 1742 785 2007" style="list-style-type: none">• Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική- παραδοσιακοί οικισμοί• Πλούσια χλωρίδα και πανίδα• Πλούσιοι ορεινοί όγκοι-πλούσιοι υδάτινοι πόροι	<p data-bbox="809 360 1048 394">ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ</p> <ul data-bbox="829 443 1358 1462" style="list-style-type: none">• Ευκαιριακή, εποχιακή ανάπτυξη τουρισμού• Προβληματική , μικρής κλίμακας γεωργία• Οδικό δίκτυο με πολλές ελλείψεις και σε κακή κατάσταση• Αυξημένες απαιτήσεις σε υποδομές λόγω της διάχυσης• Ανεπαρκής εξυπηρέτηση από δημόσια συγκοινωνιακά μέσα• Μη επικαιροποίηση ΓΠΣ• Αδιαφορία νεότερου πληθυσμού για τις δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα• Απουσία πιστοποίησης και προβολής τοπικών προϊόντων <p data-bbox="890 1648 1102 1682">ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ</p> <ul data-bbox="829 1731 1358 1995" style="list-style-type: none">• Έντονη σεισμική και γεωλογική επικινδυνότητα• Αλλοίωση φυσικού περιβάλλοντος• Αυθαίρετη δόμηση, έργα στον

<ul style="list-style-type: none"> • Αρχαιολογικοί χώροι, μοναστήρια, μουσεία • Διατήρηση του χαρακτήρα του παλιού κέντρου • Μεσογειακό κλίμα • Συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα • Μονοπάτια και διαδρομές <p style="text-align: center;">ΚΟΙΝΩΝΙΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παράδοση σε συλλογικές δράσεις 	<p style="text-align: center;">αιγιαλό</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έντονες περιβαλλοντικές πιέσεις στις περιοχές που παρατηρείται αστική και τουριστική ζήτηση • ανισομερής κατανομή ζήτησης χωρικά και χρονικά <p style="text-align: center;">ΚΟΙΝΩΝΙΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στασιμότητα πληθυσμού
---	---

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<p style="text-align: center;">ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση τουριστικής ζήτησης • Εθνικά και ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά προγράμματα • Συνδυασμός τριτογενή με πρωτογενή τομέα • Ανάπτυξη εξειδικευμένων μορφών τουρισμού • Ύπαρξη θεσμοθετημένου περιφερειακού πλαισίου • Βελτίωση συνδεσιμότητας με υπόλοιπη Ελλάδα λόγω Εγνατίας 	<p style="text-align: center;">ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τριτογενοποίηση της οικονομίας- μονοκαλλιέργεια • Χρονική και χωρική υπερσυγκέντρωση τουρισμού • Οικονομική κρίση/κρίση τουρισμού • Αναποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο

<p>και Ιόνιας οδού</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση τουριστικής κίνησης λόγω νέας μαρίνας <p>ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη αειφόρου τουρισμού • Στροφή σε βιολογική καλλιέργεια • Πράσινη ανάπτυξη • Ολοκληρωμένες διαχειριστικές παρεμβάσεις φυσικού περιβάλλοντος • Ανάδειξη πολιτιστικών και φυσικών στοιχείων 	<p>ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καταστροφή φυσικού περιβάλλοντος λόγω οικιστικών και τουριστικών πιέσεων • Μη ορθολογική χρήση του θεσμού των ΑΠΕ • Μη ολοκληρωμένη και σωστά χωροθετημένη ύπαρξη εγκαταστάσεων βιολογικού καθαρισμού • υπεραλιεία
--	--

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΣΕΝΑΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

6.1 ΣΕΝΑΡΙΟ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΤΑΣΕΩΝ

Σύμφωνα με το σενάριο των τάσεων δεχόμαστε ότι θα συνεχιστεί η υφιστάμενη κατάσταση και μελλοντικά σύμφωνα με τις τάσεις που καταγράφηκαν από την ανάλυση που προηγήθηκε .

Όσον αφορά τα πληθυσμιακά δεδομένα η στασιμότητα ή η μικρή αύξηση του πληθυσμού που παρατηρείται κυρίως στους παράκτιους οικισμούς πρόκειται να συνεχιστεί. Θα συνεχιστεί η σταδιακή μείωση του πληθυσμού στους ορεινούς οικισμούς ως αποτέλεσμα της κυρίαρχης δραστηριοποίησης του τριτογενούς τομέα κυρίως στα παράλια και στην πρωτεύουσα του νησιού αλλά και της σταδιακής γήρανσης του πληθυσμού .Η πληθυσμιακή διαφοροποίηση επομένως μεταξύ των δημοτικών διαμερισμάτων θα διατηρηθεί.

Στον τομέα των οικονομικών δραστηριοτήτων του νησιού πρόκειται να συνεχιστεί ο μετασχηματισμός της παραδοσιακής οικονομίας που βασιζόταν στην γεωργία. Η τάση που έχει διαφανεί τις τελευταίες δεκαετίες και φαίνεται ότι συνεχώς θα διογκώνεται είναι η τριτογενοποίηση της παραγωγικής βάσης. Ο τομέας των υπηρεσιών είναι η κύρια δραστηριότητα που θα συγκεντρώσει και μελλοντικά την πλειοψηφία του εργατικού δυναμικού συρρικνώνοντας κι άλλο τον δευτερογενή τομέα ο οποίος λόγω της απουσίας κινήτρων και μέτρων ενίσχυσης έχει υποχωρήσει σημαντικά.

Επίσης, όσον αφορά το φυσικό περιβάλλον και τις μέχρι τώρα τάσεις πρόκειται να συντελεστεί μια περαιτέρω υποβάθμιση του. Αυτό που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια είναι μια συνεχής ανοικοδόμηση του παράκτιου χώρου και μια αυξανόμενη άναρχη δόμηση στις ακτές. Σύμφωνα με τις έως τώρα τάσεις πρόκειται να συνεχιστεί η υποβάθμιση της γεωργικής και δασικής γης εξαιτίας κυρίως της ζήτησης για εκτάσεις που θα χρησιμοποιηθούν για να καλύψουν τις αυξανόμενες οικιστικές πιέσεις τόσο για μόνιμες και παραθεριστικές κατοικίες όσο και για τουριστικά καταλύματα αλλά και των πυρκαγιών που ξεσπούν κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες. Η κατασκευή επίσης ανεμογεννητριών στον δήμο Απολλωνίων αναμένεται να υποβαθμίσει περαιτέρω το φυσικό περιβάλλον του νησιού. Οι ανεμογεννήτριες που έχει ανακοινωθεί ότι θα κατασκευαστούν θα είναι μεγάλης κλίμακας εγκατάσταση κάτι το οποίο θα έρχεται σε σύγκρουση με την κλίμακα των οικισμών του νησιού και θα συμβάλλει αρνητικά στην αισθητική εικόνα του νησιού αλλά και στην τουριστικής της δραστηριότητας.

Τέλος όσον αφορά το ανθρωπογενές περιβάλλον η έλλειψη κινήτρων για την αποκατάσταση παραδοσιακών οικισμάτων και η συνεχής ζήτηση για δημιουργία νέων τουριστικών καταλυμάτων θα οδηγήσει στην περαιτέρω επιβάρυνση του οικιστικού περιβάλλοντος. Σημαντική φαίνεται ότι θα είναι η βελτίωση των υποδομών τόσο τεχνικών όσο και κοινωνικών κυρίως όμως από τον ιδιωτικό τομέα.

6.2 ΣΕΝΑΡΙΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΜΕ ΟΡΟΥΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ

Σύμφωνα με τις αρχές της αειφορικής και βιώσιμης ανάπτυξης όπως αναπτύχθηκαν , στόχος του συγκεκριμένου σεναρίου είναι η εξισορρόπηση τις οικονομικής , κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης. Η ανάπτυξη επομένως θα πρέπει να γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να μην στερηθεί η νέα γενιά τίποτα από αυτά που απολαμβάνει η σημερινή γενιά .Το σενάριο αυτό βασίζεται στις αρχες του αειφορικού τουρισμού βασικοί στόχοι του οποίου είναι η παροχή οικονομικής ευημερίας , κοινωνικής δικαιοσύνης και προστασίας του περιβάλλοντος και του πολιτισμού των τουριστικών περιοχών. Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα σε ζητήματα όπως η ορθή και αειφόρος διαχείριση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων ,η ελαχιστοποίηση της ρύπανσης του φυσικού περιβάλλοντος ,η

μείωση της εποχικότητας, η βελτίωση των υποδομών που συνδέονται με τον τομέα του τουρισμού και η σύνδεση των διαφορετικών τομέων οικονομικής δραστηριότητας.

Η γεωργική παραγωγή του νησιού φθίνει συνεχώς και τη θέση της παίρνει η τουριστική εκμετάλλευση του νησιού. Απαιτείται λοιπόν η γεωργία να εκσυγχρονιστεί και να λάβει υπόψη της τις νέες μορφές προϊόντων και μορφών καλλιέργειας. Η παραγωγή βιολογικών προϊόντων είναι μια λύση η οποία θα μπορούσε να υιοθετηθεί στο νησί. Σε συνδυασμό με τα ήδη παραδοσιακά προϊόντα που παράγει και είναι γνωστά για την ποιότητα τους όπως τα όσπρια, το λαδί, το αβγοτάραχο, το κρασί κ.α θα μπορούσε να δοθεί μια ώθηση στον πρωτογενή τομέα. Σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του συγκεκριμένου τομέα θα μπορούσε να παίξει η συνεργασία με τον δευτερογενή τομέα ο οποίος είναι και αυτός που σημειώνει τα σημαντικότερα προβλήματα. Θα μπορούσε να υπάρξει μια συγκέντρωση και επεξεργασία των προϊόντων γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής του νησιού ώστε να εξάγονται οργανωμένα κάτι το οποίο ευνοείται και από την μόνιμη σύνδεση του νησιού με την ηπειρωτική Ελλάδα. Έχουμε με αυτόν τον τρόπο άμεση σύνδεση του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα. Σε αυτό το πλαίσιο θα μπορούσαν να γίνουν και προγράμματα εκπαίδευσης των γεωργών και των κτηνοτρόφων πάνω στις νέες μορφές καλλιέργειας αλλά και εκπαιδευτικά προγράμματα στα σχολεία του νησιού τα οποία δεν θα μένουν μόνο σε θεωρητικό επίπεδο αλλά θα φέρνουν τα παιδιά και σε πρακτικό επίπεδο σε επαφή με τη φύση ώστε να έχουν τη δυνατότητα να μάθουν το πώς παράγονται τα γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα που καταναλώνουν στην καθημερινότητα τους και να έρθουν σε επαφή με τις ιδέες της ανακύκλωσης και της ανάπτυξης με βάση τη φέρουσα ικανότητα του φυσικού περιβάλλοντος.

Ο τριτογενής τομέας παραγωγής ο οποίος αποτελεί και την κινητήρια οικονομική δραστηριότητα του νησιού θα μπορούσε να αναπτυχτεί βασιζόμενος στις αρχές της αειφορίας. Ο τουρισμός θα πρέπει να συνδεθεί με ήπιες και περιβαλλοντικά συμβατές μορφές που να αναδεικνύουν το φυσικό περιβάλλον του νησιού. Θα μπορούσε να αναπτυχτεί ένα ολοκληρωμένο μοντέλο τουρισμού στο νησί που συμπεριελάμβανε μορφές τουρισμού όπως ο θαλάσσιος τουρισμός σε συνδυασμό με αθλητικό τουρισμό. Θα μπορούσαν συνδυαστούν μορφές τουρισμού όπως ο περιηγητικός, ο φυσιολατρικός και ο ορειβατικός αναδεικνύοντας σημεία του νησιού που δεν είναι γνωστά στο ευρύ τουριστικό κοινό. Η φιλοξενία των τουριστών θα μπορούσε να γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να τους φέρνει σε επαφή μέσα από την περιήγηση τους στο νησί με έθιμα του νησιού, την λαογραφική ιστορία, την πολιτιστική κληρονομιά και τις παραδόσεις του νησιού. Η εκμάθηση των παραδόσεων του νησιού στους τουρίστες θα μπορούσε να συνδυάσει τα παραπάνω είδη τουρισμού με τον αγροτουρισμό. Οι τουρίστες θα μπορούν να έρθουν έτσι σε επαφή και να παράγουν και μόνοι τους προϊόντα παραδοσιακής παραγωγής. Η εκμάθηση θα μπορούσε να περιλαμβάνει την καλλιέργεια παραδοσιακών προϊόντων όπως η παραγωγή κρασιού από την σπάνια κατηγορία αμπελιών «Βερτζαμι», την δημιουργία κεντήματος της Καρυάς, η γνωστή «Καρσάνικη βελονιά» η οποία είναι μία τεχνική κεντήματος εντελώς διαφορετική από κάθε άλλη βελονιά στον ελλαδικό χώρο και πέραν αυτού, την παρασκευή τοπικών εδεσμάτων κ.α. Με αυτόν το τρόπο θα είχαμε ένα

συνδυασμό των τριών ειδών οικονομικής δραστηριότητας. Έτσι τα τοπικά προϊόντα θα μπορούσαν να λειτουργήσουν σαν πόλος τουριστικής έλξης για τους εκτός και εντός της χώρας τουρίστες. Η φιλοξενία των τουριστών θα μπορούσε να γίνεται σε οικισμούς οι οποίοι είναι εγκαταλελειμμένοι οι οποίοι θα αναπαλαιωθούν με σκοπό να φιλοξενήσουν τουρίστες , αυτή η μορφή τουριστικής ανάπτυξης σέβεται τόσο το φυσικό όσο και το ανθρωπογενές τοπίο του νησιού.

Σημαντικός παράγοντας ο οποίος θα επηρεάσει την αειφορική ανάπτυξη του νησιού είναι η δημιουργία ενός πιο ευέλικτου νομοθετικού πλαισίου , το οποίο θα σέβεται τις ιδιαιτερότητες του νησιού και θα διασφαλίζει την τήρηση των κείμενων νομοθετημάτων. Έμφαση πρέπει να δοθεί στον περιορισμό των αυθαιρεσιών με ιδιαίτερη έμφαση αυτές που λαμβάνουν χώρα στον ευαίσθητο φυσικά παράκτιο χώρο, καθορισμό των χρήσεων γης και στο περιορισμό της δόμησης και των μορφολογικών διαφοροποιήσεων στους οικισμούς αλλά και στη χώρα του νησιού. Θα πρέπει επίσης να υπάρξει ένας μηχανισμός άμεσου ελέγχου των παραβάσεων ιδιαίτερα αυτών που έχουν να κάνουν με ευαίσθητα φυσικά οικοσυστήματα όπως δασικές εκτάσεις και η παράκτια ζώνη.

Όσον αφορά την κατασκευή των ανεμογεννητριών στην περιοχή δεν θεωρείται ορθή λύση για το ενεργειακό πρόβλημα του νησιού από τη στιγμή που αμφισβητείται και η τοποθεσία που έχει ανακοινωθεί που είναι η περιοχή που βρίσκεται η παραλία του Πόρτο Κατσίκι μιας παραλίας γνωστής σε όλη τη Μεσόγειο αλλά και η παραγωγή της ενέργειας στην περιοχή λόγω των μη σταθερών ανέμων.

Σημαντική παράμετρος ανάπτυξης σύμφωνα με τις αρχές της αειφορικής ανάπτυξης είναι η διαφύλαξη και η ανάδειξη του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος. Θα πρέπει επομένως να υπάρξει ολοκληρωμένη προστασία και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής του νησιού , των πολιτιστικών στοιχείων όπως τα λαογραφικά μουσεία, οι αρχαιολογικοί χώροι ,τα έθιμα και τα ήθη αλλά και να ενισχυθούν και αναδειχτούν τα **πολυπολιτισμικά πανηγύρια** που πραγματοποιούνται τους καλοκαιρινούς μήνες. Όσον αφορά την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος θα πρέπει να υπάρξει μια ολοκληρωμένη διαχείριση των στερεών και υγρών λυμάτων, να προωθηθεί η ανακύκλωση , να προστατευτεί ο παράκτιος χώρος και ο υδροφόρος ορίζοντας και τέλος να προστατευτεί η χλωρίδα και η πανίδα του νησιού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

7.1 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Αξιολογώντας τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του σεναρίου το οποίο βασίζεται στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης συμπεραίνουμε τα εξής :

Ένα από τα βασικά **πλεονεκτήματα** του σεναρίου είναι το γεγονός ότι έχει ως στόχο τη διατήρηση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος το οποίο αποτελεί και τον σημαντικότερο πόρο του νησιού με ταυτόχρονη ανάπτυξη του τουρισμού η οποία θα βασίζεται στις αρχές της λελογισμένης και αειφορικής ανάπτυξης.

Έχοντας υπόψη του το γεγονός ότι ο τουρισμός αποτελεί για το νησί την κύρια οικονομική δραστηριότητα των κατοίκων τον προωθεί μέσω εναλλακτικών μορφών , προσπαθώντας να αποφύγει τη δημιουργία μονοκαλλιέργειας .Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της σύνδεσης των τριών τομέων οικονομικής ανάπτυξης του νησιού με ιδιαίτερη έμφαση στη συνεργασία του πρωτογενούς τομέα με τον τομέα του τουρισμού. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται μια ενδογενής ανάπτυξη η οποία θα ευνοήσει τη μείωση της εξάρτησης του νησιού από εξωγενείς παράγοντες οι οποίοι μπορούν να οδηγήσουν σε διακυμάνσεις της ζήτησης των τοπικών προϊόντων και αρνητικά επακόλουθα στην αγορά εργασίας του νησιού.

Το συγκεκριμένο πρότυπο ανάπτυξης έχει μακροχρόνια διάρκεια γιατί χρησιμοποιεί ορθά τους πόρους του νησιού λαμβάνοντας υπόψη του την φέρουσα ικανότητα του τοπίου . Επίσης χρησιμοποιεί βασιζόμενο στις αρχές του αειφορικού τουρισμού συγκριτικά πλεονεκτήματα του νησιού όπως τη θάλασσα αλλά και τις ορεινές περιοχές για να προωθήσει στο μέγιστο βαθμό την εναλλακτική μορφή τουρισμού η οποία μακροπρόθεσμα θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας και θα βοηθήσει στη δημογραφική ανάκαμψη του νεανικού πληθυσμού στο νησί.

Ως **μειονεκτήματα** του συγκεκριμένου σεναρίου μπορούν να θεωρηθούν η διάρκεια που θα χρειαστεί για να γίνουν οι προτάσεις πραγματικότητα , η οποία και θα είναι μεγαλύτερη από αυτή ενός σεναρίου το οποίο δεν θα βασιζόταν στις αρχές του αειφορικού τουρισμού αλλά θα είχε ως στόχο την άμεση αλλά καταστροφική για το φυσικό περιβάλλον ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού. Ως μειονέκτημα θα μπορούσε να λειτουργήσει και η βαρύτητα που δόθηκε στο σενάριο στην ανάπτυξη του τουρισμού διότι σε περίπτωση που δεν λειτουργήσει συνδυαστικά με τους υπόλοιπους τομείς και σεβόμενος το φυσικό περιβάλλον θα οδηγηθούμε σε αντίθετα από τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και άμεσο ως επακόλουθο θα έχουμε την αύξηση της μονοκαλλιέργειας ενός μοντέλου μαζικού τουρισμού .

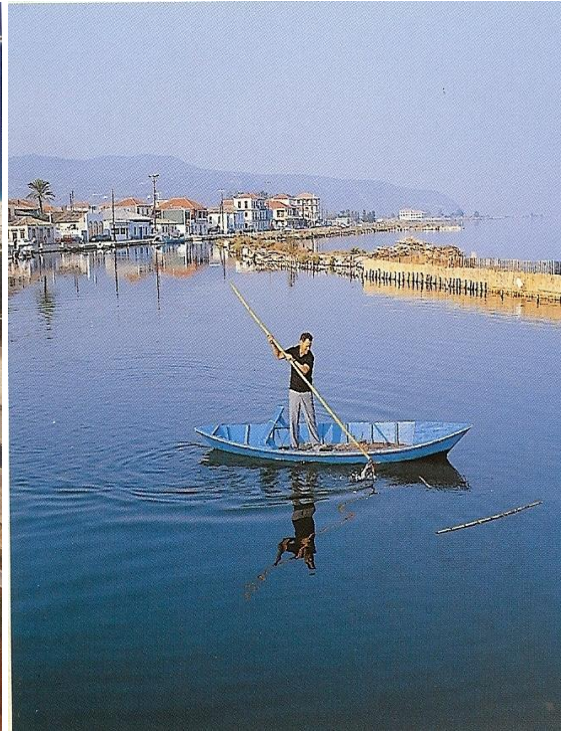
Συμπεραίνουμε ότι το αν υιοθετηθεί το αναπτυξιακό σενάριο το οποίο βασίζεται στις αρχές της αειφορίας θα είναι δυνατή μια αναπτυξιακή πορεία που θα σέβεται τις αναπτυξιακές ιδιαιτερότητες του τόπου , που θα αναδείξει την διαφορετικότητα του νησιού και θα ακολουθηθεί ένα διαφορετικό είδος ανάπτυξης του τουρισμού το οποίο θα δημιουργήσει τις

ασφαλιστικές δικλίδες ασφαλείας έναντι της μονοκαλλιέργειας του τουρισμού που παρατηρείται στην πλειονότητα των ελληνικών νησιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ, Περιβάλλον και περιφέρειες : για μια αειφόρο ανάπτυξη, Ευρωπαϊκή επιτροπή 1999
- Στεφάνου Ι, Τσουδερός Ι, Μητούλα Ρ, Ο περιβαλλοντικός σχεδιασμός των πόλεων και η ευρωπαϊκή του διάσταση, Σημειώσεις μαθήματος, Αθήνα 2000 ΕΜΠ
- Δεκλερής Μιχαήλ, Ο δωδεκάδελτος του περιβάλλοντος , εκδ Αντ Σακκουλας, 1996
- Γοσπονδίνη Α., Μπεριάτος Η. (επιμέλεια), Τα νέα αστικά τοπία και η ελληνική πόλη, εκδ. Κριτική, 2006
- Επιστημονική Ημερίδα: Η ανάπτυξη της ορεινής Λευκάδας, Πανεπιστήμιο Πειραιώς Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης – Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λευκάδας, Αθήνα 2003
- Ζαβιτσάνου Ζ., Διερεύνηση των μετασχηματισμών της πόλης – η πόλη της Λευκάδας, Διπλωματική εργασία στο ΔΜΠΣ Αρχιτεκτονική – Σχεδιασμός του χώρου , ΕΜΠ 2009
- Ζαβιτσάνου Ζ., Η επέκταση του σχεδίου της πόλης της Λευκάδας και οι παράγοντες που καθορίζουν την υλοποίησή του, Σπουδαστική εργασία στο ΔΠΜΣ Αρχιτεκτονική-Σχεδιασμός του χώρου , ΕΜΠ 2008
- Ινστιτούτο Αστικού περιβάλλοντος και ανθρώπινου δυναμικού Πάντειο Πανεπιστήμιο, Χώρος και περιβάλλον- παγκοσμιοποίηση, διακυβέρνηση, βιωσιμότητα, εκδ. Τόπος 2003
- Παπαδάτου Χαρά, Λευκάδα ερευνώντας, εκδ αχαϊκές εκδόσεις, Πάτρα 1999
- Παπαδόπουλος Σ., Φίλιππας Ι., Λαμπρινού., Τριανταφυλλίδου Μ., Αλμπανης Π., Βαρούνη Σ., Μεσσήνης Δ., Σηλιόπουλος Λ., Φωτέλης Αθ., Ζαβιτσάνος Π., Λευκαδα-Νυδρι :Πολοδομική μελέτη επέκτασης και αναθεώρησης , Επιχειρήση πολοδομικής ανασυγκροτήσης Α΄ και Β΄ φάση, 1984
- Ροντογιάννης Π. Γ., Ιστορία της νήσου Λευκάδας, Τόμος Β΄, Εταιρεία Λευκαδίτικων Μελετών, Αθήνα 1982
- ΣΧΟΟΑΠ Μεγασηνίου , 2010
- Συνέδριο: Επτάνησα 20ος-21ος αιώνας οικονομία, δημογραφία, περιβάλλον και πολιτισμός, επιμ. Έκδ.: Καλαφάτης Θ., Πάκος Θ., Σκούτζος Θ., Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λευκάδος, Πάντειο Πανεπιστήμιο Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Διοίκησης, Πανεπιστήμιο Πειραιώς Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης, Αθήνα 2003
- Τσάρτας Π., Ευδοκία Μανωλόγλου, Άννα Μάρκου, Ποιοτικά χαρακτηριστικά και τάσεις ζήτησης Εσωτερικού Τουρισμού, εκδ. ΕΚΚΕ-ΕΟΤ 2000
- - Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Διεθνής συνάντηση: Επιπτώσεις του τουρισμού στους παραδοσιακούς και ιστορικούς οικισμούς των χωρών της Μεσογείου και της Νότιας Ευρώπης, συνεργασία: UNESCO, Υπουργείο Πολιτισμού, Ελληνικός
- Φίλιππα – Αποστόλου Μ., Η αρχιτεκτονική φυσιογνωμία των οικισμών της Λευκάδας, Ε.Μ.Π. τμήμα Αρχιτεκτόνων, τομέας Ι, Πρόγραμμα Ελεύθερης Έρευνας, 1990
- Φίλιππα – Αποστόλου Μ., Λευκάδα: φυσιογνωμία – περιβάλλον –προστασία, Ε.Μ.Π. τμήμα Αρχιτεκτόνων, Αθήνα 1993
- Lebel G.G and Kane H. ,Sustainable Development – The Centre for our Common Future, Geneva 1990

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

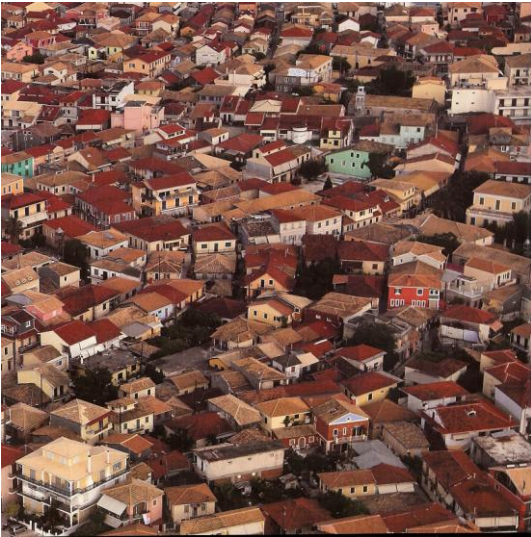

Εικόνα 1 ., Η Λευκάδα απέχει από την Αιτωλοακαρνανία 100 μ .

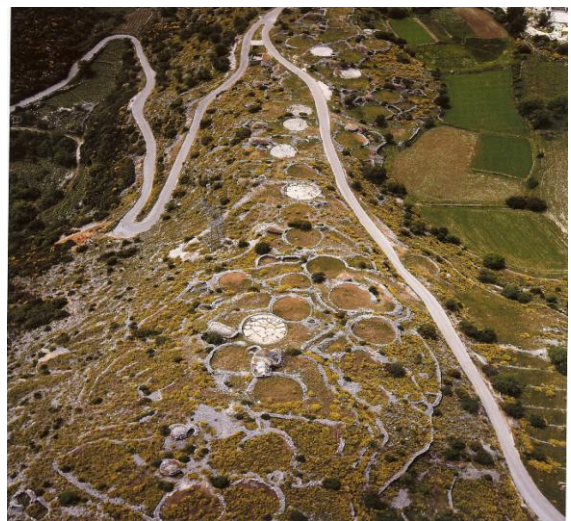
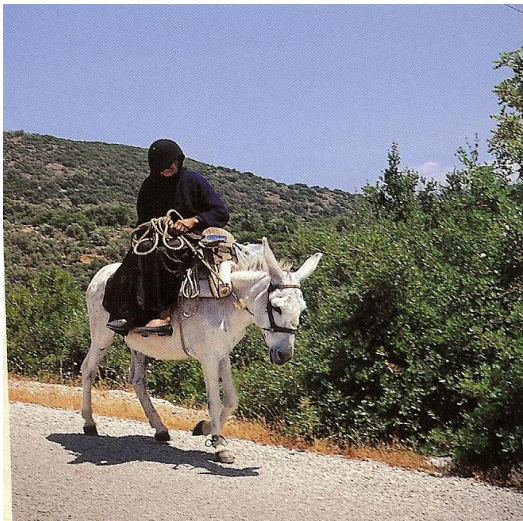
Εικόνα 2., Η λιμνοθάλασσα στην είσοδο πόλης της Λευκάδας

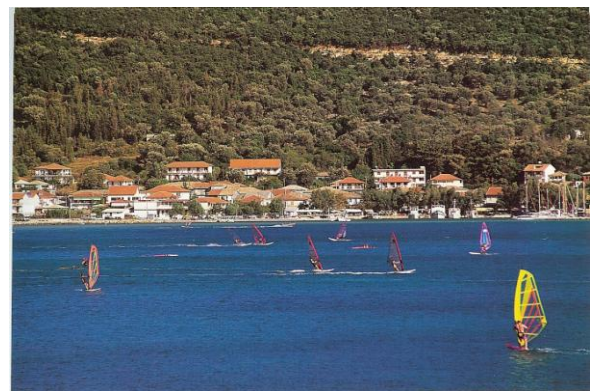
Εικόνα 3 ., Πλωτή γέφυρα συνδέει Λευκάδα και Αιτωλοακαρνανία

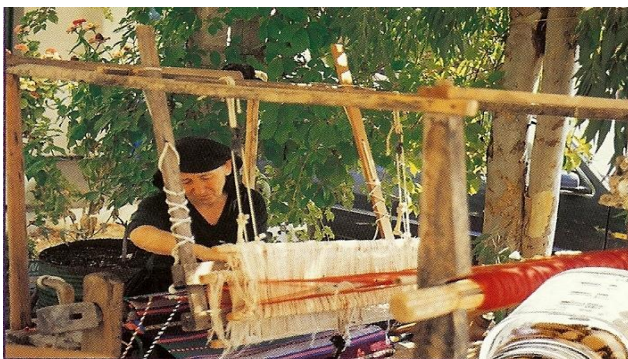
Εικόνα 4., 5 Εικόνες από την πόλη της Λευκάδας

Εικόνα 6 , 7 Εικόνες από την ορεινή Λευκάδα

Εικόνες 8., 9 Θαλάσσιος τουρισμός στο νησί

Εικόνες από τα έθιμα του νησιού όπως τα παραδοσιακά και φολκλόρ πανηγύρια, παραδοσιακούς τρόπους παραγωγής προϊόντων και μουσικές εκδηλώσεις

ΠΗΓΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ : Προσωπικό Αρχείο, www.lefkada.gr, Λευκάδα εκδ γλάρος

